

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1946

Β' Χρόνος -- Αριθ. 26

Α Η η ν

Τιμή φύλλου 100 Χ 100

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ: ΟΙ διεκδικήσεις μας.— Τό βασιλικό διάγγελμα	σελ. 129	Ν. ΛΑΖΑΡΟΥ: Η σύμβαση έκμεταλλεύσεως Λιγίτου Πολεμαϊδος	σελ. 149
ΚΥΡΙΟ ΛΡΘΡΟ: Η ανάμειξη των συνεπειών	> 130	Γ. ΣΤΡΑΝΙΩΤΗ: Τό μεταπολεμικό Σύνταγμα	> 151
Η μόνη λύση τού άδιεξόδου	> 133	Γ. Π. Κ.: Πολιτική και έπιστήμη γύρω στό Σλαβικό ζήτημα	> 174
Ι. ΚΑΡΑΒΙΔΑ: Έπειτα από τις δηλώσεις τού Γιουγκοσλάβου αντιπροσώπου στό Συνέδριο Ειρήνης	> 134	ΝΕΑ ΕΙΣΒΛΙΑ: Διογ. Ξανάλατου, Τά δρια τού Έλληνισμού εις την Β.λακωνικ ν. Α. Γ. Γιοσπανάκη, Έπίγραμμα για τή Δωδεκάτησα	> 163
FREE EUROPE: Η Γιουγκοσλαβική «Διαμόνηση» και ο κομμουνισμός	> 140		
Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Τό οικονομικό σύστημα τού προσιδιάζει στην Ελλάδα	> 143		

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

ΟΙ διεκδικήσεις μας.

Στόν άγωνα μας για τή Βόο, "Ηπειρο και για τήν άντικειμενική διάλυση των Έλληνοβουλγαρικών σπάρων δ Σλαβόδς ενισχυτός έοριξε, με την ώριότητα και τη μαχητικότητα τών των διακρίνει, ως αντίβαρο τήν διεκδίκηση της Βουλγαρίας και τής Γιουγκοσλαβίας για τήν παραλία τού αιών και τήν επιβίωση τής Ελλάδος άπειροντι τες Άλβανιας. Οί δυο πρώτες απαιτήσεις δέν θα χρησιμοποιήν νά μόνο νά ανιθίρω αλλά και ως προκαταήκη για τήν πολιτική τού μελλονίου. Οί Έλληνικές απαιτήσεις έχουν εναντιον πλήρη τή σημασία τούς στήν ανάγκη της άιότης μας. Β.βαρια νί Ρώσσοι δέν έχουν ταιμμο έπίταδα νά επιτηγον τήν καθοδότην Βουλγαριων ή τού πείσουν καιεία, διη ή Έλλάς δημοκραζει κωδύωνος πολέμου, για αας όμως υπάρχει πάντα ο φόβος μήπως ο άγών μας κοιτή και άπό τούς φίλους μα ως καθ'αυτά ένικαισικός και ή άν γκη της ομύνης μας ώ. πρόσχημα μόιο. Η θέση της Ελλάδος είναι ύπεροβιολογική και ο εθνοσμός τών ζητημάτων άπαιτεί έκασότερια μεγάλη. Πορπει να μη σιαματήσσουμε τήν προοπτική της έδαφικής επέκτασεως χωρίς όμως ή προσπάθεια τού ή νά με ώση καθόλου τήν ένδεσμοτική ληψη άλλων μετριων άσφολεύας τών εν όρον μας γιατί ή ανάγκη αυτή είναι πρωταρχική για μās.

Τό βασιλικό διάγγελμα.

Θα ή θέλωμε να πισεύσουμε ότι τήν εδύνη της σπιτιξωσ: τού πρώτου βασιλικού διαγγελλίου, όπου άναγγελλεται κακώς κα ή σημαία τού εκλοσν τής 31 Μαρτίου, τήν ειχε ή Κυβερνηση. Οί δηλώσεσ όμως τού Προσίδου της φαιερώωνον τó αντίστροφο, γιατί έμμετα σημειώνον ότι τó διαγγελμα έχει αντιταγή απο τον αεύθινο παύλογιοα τού Πολιτεύματος. Μένει άκόμη άνεξήγητο, γιατί το διαγγέλιμα, άναφερόμενο στήν προσημανη δόξα και τήν ερανωδία του Έλληνιστου, προοριζει τή χρονική αυτή περίοδο έως τή Μογαίη Παροσενή τ.η 1941. Έπειτα από τις μετρε. συνιμεσ τής 28ης Οκτωβρίου, της αλώσεως τής Κροατίας και τού Άργονροκόστρου, έπειτα απο τήν άπομονωτη τραγωδία τής Μεγαλης Παροσενής: τού 1941, τ ποιεσ λεγει τó διαείμα «δέν ήτο δυνατόν να προσεθή εις δσοα Έλλην Βασιλεύς ήδύατο να επιτυρή διά τó έπικαιπον τής ζωής τών». Μιά δυωσ από τις μεγαλύτερες και ημερίες εναντίον τού Βιολιώς ήταν άκοβός, ότι ή πρό τού πολέμου πολιτική του τότε ημεσ τήν Έλλάδα λούτρε εκπροσωπήσεως και δη τή δόξα τού πολέμου, γρά μα τών κυρίως συντεταμεσ, όχι μόνο να μείνουν χωρίς κομμία έγκυρη φωνή για τήν κατεύθυνση τών εσωτερικών μας προημοτίων και να σθηθίμε έτσι στήν μαφύλιο πόλεμο, αλλά κυρίως σην να φθώση ή έξωτερική μας πολιτική στο σημενιό της καταστήμα.

Η ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ

Οι λέξεις έχουν χάσει από πολύ καιρό τη σημασία τους στην Ελλάδα. Το πραγματικά δυσάρεστο όμως είναι ότι και τα γεγονότα έχουν αρχίσει να μη κάνουν πλέον εντύπωση. Και τα γεγονότα συσσωρεύονται πολλά και η έννοια των είναι σαφής. Δυστυχώς το χειρότερο από αυτά δεν είναι ο εμφύλιος πόλεμος. Από αυτόν έχουμε ήδη περάσει και εξακολουθούμε να κατεβαίνουμε διαρκώς χαμηλότερα. Το χειρότερο είναι ότι μπήκαμε σε μία περίοδο την οποία χαρακτηρίζει η προσπάθεια έθνικης αποσυνθέσεως. Γιατί αυτό και τίποτε λιγώτερο, σημαίνει η αυξανόμενη ανάπτυξη της κομμουνιστικής προπαγάνδας και η ανικανότης της Κυβερνήσεως να την αντιμετωπίσει. Βέβαια το Έθνος θα βρή πάλι τη ζωογόνο εκείνη δύναμη που χρειάζεται για να ξαναδημιουργήσει τη συνοχή του και να επαναλάβει την πορεία του. Αν δεν είχε αυτή τη δύναμη θα είχε από πολύ καιρό διαλυθεί. Γι'αυτό αμφιβολία δεν υπάρχει. Η έναρξη όμως της έθνικης αποσυνθέσεως θα αφήσει, και όταν θα έχει περάσει, μία ακόμα πληγή στην έθνικη ψυχή και θα αποτελέσει ένα ακόμα εμπόδιο στην προκοπή του Γένους. Γιατί ο Ισχυρισμός των βασιλικών ότι θα εξοντώσουν τους κομμουνιστές, και αν ακόμα υποθέσουμε ότι πραγματοποιείται, δεν σημαίνει καθόλου ότι θα παύσουν να είναι ένοχοι απέναντι του Έθνους, για το έγκλημα που έχουν ήδη κάνει, προκαλώντας την αναβίωση της αντεθνικής δράσεως των κομμουνιστών, τη στιγμή που ο χρόνος, οι οικονομικές ανάγκες και η μειοπαθήσασταση της δημοκρατικής Κυβερνήσεως είχαν αρχίσει να επιδρούν κατευραστικά. Οι βασιλικοί αντί να βοηθήσουν και αυτοί στον κατευρασμό, ανέμισαν τη σημαία της έκδικήσεως, γιατί αυτό συνέφερε στο κόμμα τους. Ανέμισαν τη σημαία του βασιλισμού, γιατί αυτό συνέφερε επίσης στο κόμμα τους. Ίδου τώρα ότι έχουν τα αποτελέσματα.

Δεν πρέπει να θεωρηθεί υπερβολή, ότι η καλλιέργεια της σημερινής διαιρέσεως, στην οποία με τόση ένταση πρωταγωνιστεί η Κυβέρνηση, είναι κάτι παραπάνω από εμφύλιος πόλεμος. Εμφύλιος πόλεμος είχαμε πολλές φορές έως τώρα. Η «Ελεύθερη Ελλάδα» δεν είναι σημερινή εφεύρεση. Και η ληστοκρατία είναι γνώριμη στην Ελλάδα. Οι θεομηνίες αυτές πέσαν βέβαια το Έθνος ένώθηκε πάλι σε κοινές θυσίες και σε μεγάλα κατορθώματα. Τα αποτελέσματα όμως των εμφυλίων πολέμων και της ληστοκρατίας δεν έχουν εξαφανισθεί. Η εξακολουθητική φτώχεια της Ελλάδος έχει εκεί μία από τις πολλές της πηγές. Η τόσο ισχυρή παράδοση της έχθρότητας των πολιτών προς το κράτος, ή εξ ίσου πατροπαρόδοτη συμπάθεια μεγάλου μέρους του πληθυσμού της υπαίθρου προς τους ληστές, ως φορείς λαϊκής δικαιοσύνης, σε αντίθεση προς το κράτος, θεωρούμενο ως προστάτην των υπερλαϊκών στρωμάτων, είναι υπόλειμμα των εμφυλίων εκείνων ταραχών. Ωστε και αν η σημερινή Κυβέρνηση κατορθώσει να κατοστειλή την κομμουνιστική προσπάθεια, που για κομματικούς λόγους αναζωογόνησε, τα αποτελέσματα θα μείνουν για μεγάλο ακόμα διάστημα.

Όλα όμως εκείνα στρέφονταν κατά της Κυβερνήσεως της στιγμής και είχαν για αποτέλεσμα την αποσύνθεση της κρατικής εξουσίας γίνονταν εν όνοματι του Έθνους έναντιον του κυβερνώντος κόμματος, ή εν όνοματι του λαού έναντιον του Κράτους. Τα δσα γίνονται σήμερα είναι πολύ διαφορετικά: άλλα γίνονται εν όνοματι της Κυβερνήσεως έναντιον του Κράτους, άλλα εν όνοματι του Λαού έναντιον του Έθνους.

★

Τα γεγονότα που εκφράζουν την προϊούσα αποσύνθεση είναι γνωστά σε όλους, γιατί τα διαλαλεί η ίδια η Κυβέρνηση, νομίζοντας ότι έτσι θα ενισχύσει τη θέση της, ως παρέχουσα τα περισσότερα εγγύα αντικομμουνιστικής εχθρότητας. Και ενώ όλοι γνωρίζουν ότι έπαρχιες δόλοκληρες περιέρχονται κάτω από τον έλεγχο αντικρατικών συμμοριών συνεργαζομένων με άλλοεθνή στοιχεία, ότι κύριες συγκοινωνίες διακόπτονται, ότι οι καλλιέργειες έχουν σταματήσει, ότι Άγγλοι δολοφονούνται, ότι η ληστρική δράση μεταβάλλεται σε επαναστατική κατάσταση, μολταύτα η Κυβέρνηση ούτε παραιτείται, ούτε αντρέπει. Γεγονότα ώσαν αυτά δεν κάνουν πια εντύπωση τουναντίον η Κυβέρνηση ικανοποιείται με την επαναφορά του Βασιλέως, άδιαφορούσα για τα μεγάλα κενά που δημιουργεί αυτή η επιστροφή του στον έθνικόν οργανισμό, άδιαφορούσα για το ήθικόν κενό που δημιουργείται στη διακυβέρνηση του τόπου. Την εύθνη για δσα συμβαίνουν τη ρίχνει στους δημοκρατικούς, μέλο που στο ελάχιστο διάστημα που εκείνοι κυβερνήσαν ή δημοσία τάξη δεν είχε καμιά σύγκριση με τη σημερινή.

Πλέον κακότεχνη δικαιολόγηση από το ότι ένοχοι αυτής της καταστάσεως είναι οι κομμουνιστές και υπεύθυνη η προκάτοχη δημοκρατική Κυβέρνηση δεν μπορεί να γίνει. Οι κομμουνιστές δεν έκρουσαν ποτέ ότι έκαμαν το πάλν για να διαλύσουν το Έθνος. Και η Κυβέρνηση έχει άκεραία την εύθνη ότι έκαμε το πάλν για να εξάψη πάλιν τα πάθη και να πείση δεκάδες χιλιάδων ανθρώπων που είχαν γυρίσει στα σπίτια των κουρασμένοι από τον ΕΛΑΣ, ότι είναι άσφαλέστεροι στο βουνό, παρά στο χωριό τους, όπου τους έδερναν δμαδόν οι βασιλικές συμμορίες.

★

Σύμφωνα με Κυβερνητικές αντιλήψεις έμενε ακόμη μία διέξοδος: να κηρυχθεί το Κ.Κ.Ε. έκτός νόμου, να συλληφθούν οι αρχηγοί του και να διαλυθούν οι οργανώσεις του. Όλα αυτά όμως είναι άπλές λέξεις. Τι θα γίνει με το ΕΑΜ, όταν το ΚΚΕ κηρυχθεί έκτός νόμου; και τι θα γίνει με μάς τους δημοκρατικούς, που μάς συκοφαντούν με τόση έπιμονή ως συνοδοιπόρους; Ο στρατιωτικός νόμος θα άπαγορεύσει την έπίκριση του Βασιλέως και των Υπουργών, αλλά πώς θα έμποδισθεί ο τύπος να αναφέρει την Ιστορία του Βασιλέως και των Υπουργών άσχολιαστα;

Εκείνο λοιπόν που μένει να κάμη η Κυβέρνηση, δεν είναι να κηρύξει το ΚΚΕ έκτός νόμου, αλλά να κάμη ότι και ο Μεταξάς: να καταργήσει τις ελευθερίες. Ούτε κι έτσι όμως είναι δυνατόν να καταλάβη κανείς πώς θα εξοντώσει η Κυβέρνηση όλους τους κομμουνιστές. Δεν θα βρή βέβαια αρκετούς δημίους. Ούτε και ο στρατός των κομμουνιστών είναι τακτικός για να τον συναντήσει και να τον εξοντώσει. Ούτε ο έκπατρισμός των οικογενειών των είναι δυνατός, γιατί υπάρχουν χωριά των οποίων όλοι οι κάτοικοι είναι άριστοί: αυτό άλλωστε είναι η μόνη δικαιολογία των βασιλικών συμμοριών, όταν δέρνουν δμαδόν τους κατοίκους των. Θα

ἐκπατρισθῶν ὅλες οἱ οἰκογένειες καὶ θά μείνουν στὰ χωριά τὰ κοράκια ; Ἡ ἢ ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὑπὸ τὰ ὄπλα στρατιὴ καὶ χωροφυλακὴ σὲ διπλὸ καὶ τριπλὸ ἀριθμὸ ἀπὸ ὅτι μπορεῖ νὰ συντηρήσῃ καὶ οὐδὲν ἐξώγειωσι τὶς συμφορὴς θὰ καλέσῃ καὶ ἄλλες ηλικίες καὶ πόλεις ; Καὶ ὅταν ἡ Κυβέρνησις θὰ κατέσῃ ὅλα αὐτὰ καὶ θὰ ἀποκαταστήσῃ σὲ πολλὰ μέρη τῆς χώρας τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ νεκροταφείου ποῦ θὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ; Σὲ τί σημεῖο θὰ βρισκῆται τὸ ἠθικὸ τοῦ λαοῦ ; Εἶναι καλὸν νὰ ἀνυπερησθῶν ἀπὸ τῶρα οἱ συνέπειες αὐτῆς τῆς νίκης.

*

Πολλοὶ Ἕλληνες ψήφισαν ὑπὲρ τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Βασιλείας κατὰ ἀπὸ τὴν πίεσιν τῆς ψυχολογίας ποὺ δημιουργήσῃ ἡ ἐνιαυτική προπαγάνδα καὶ ἡ τρομοκρατία. Ἐπίσης πολλοὶ ψήφισαν ἔτσι γιὰ τὴν πραγματικὰ πιστεύσαν, ὅτι τὸ λαϊκὸ κίνημα καὶ ἡ Βασιλεύς θὰ ἐπεβαλὼν τὴν τάξιν. Εἶναι τῶρα καιρὸς νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὅλη τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν πρόκειται γιὰ πολὺν καιρὸν πλέον νὰ ξαναῤῥῆ τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ἡσυχίαν, ἐκτός ἂν μειωθῆ ἡ κατάστασις σὲ ἄπορον κἀκείνη. Τὸ μόνον, ποὺ μποροῦμε ἐμεῖς νὰ κάνουμε, εἶναι νὰ ἐφαρμοσοῦμε τὴν ἐπιτοια λαϊκὴ πολιτικὴν, ὥστε τὸ ἔδαφος μᾶς νὰ καταστήσῃ ὅσο τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερο γόνιμο στὴν καλλιέργειαν τῆς κομμουνιστικῆς δράσεως. Ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα πρόκειται νὰ ζήσομε μέσα σὲ διαρκὴ ἀναταραχὴν. Θὰ ὑποστοῦμε μιὰ ἀκόμα μεγάλη δοκιμασίαν εἰς ὅσον τῶρα στὴν ἀρχὴ τῆς καὶ ἐν φαίνεται πούθενά τὸ τέλος τῆς. Θὰ τὴν ἀντιμετωπίσομε λοιπὸν ὡς μόνιμην κατάστασιν. Καὶ θὰ συμμορφώσομε μ' αὐτὴν τὴν καθημερινὴν μᾶς ζωὴν.

Καὶ ἡ νέα ὁμῶς αὐτὴ κατάστασις δὲν θὰ ἔχει μόνον μειονεκτήματα· θὰ μᾶς διατηρήσῃ σὲ διαρκὴ ἐπαγρύπνησιν ἂν ἡ πολιτικὴ μᾶς σταθῇ στὸ ὕψος τῶν κινδύνων, ποὺ θὰ μᾶς ἀπειλοῦν, καὶ ἐκμετολλεῦθῃ τῇ διεθνῇ σημασίᾳ τῆς χώρας μᾶς, ποὺ μᾶς ἔφερε σ' αὐτοὺς τοὺς κινδύνους. Θὰ τονωθῇ περισσότερο ἡ δύναμις τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ οἱ κίνδυνοι αὗτοι μποροῦν νὰ μᾶς ἀνογκάσουν νὰ ἐφαρμοσοῦμε ἐκεῖνα τὰ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ μέτρα, ποὺ θὰ κάμουν φανερὴ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀπέναντι τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος.

Εἴμαστε κι' ἐμεῖς οἰσιόδοξοι· ἡ αἰσιοδοξία μᾶς ὁμῶς δὲν βρίσκεται στὸ ὅτι θὰ ἐξοντώσομε τοὺς κομμουνιστάς, ἢ ὅτι ὁ Βασιλεύς, ἢ καποία ἄλλη μαγικὴ δύναμις θὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν, ἀλλὰ σὲ ὅτι ἡ ἀνάγκη θὰ μᾶς φέρῃ ἐπειτα ἀπὸ τὶς ἀποτυχίας τῶν πρώτων πειροματισμῶν νὰ ἀντιμετωπίσομε πρόσωπο μετὰ πρόσωπο τὸν κίνδυνον καὶ εἰσάγοντας μετὰ εὐελκρινεῖς βασικὰ καὶ γενναῖες μεταρρυθμίσεις νὰ ξαναδώσομε σὲ τὸ λαὸν τὴν πίστιν του πρὸς τὸ Κράτος. Ὅ,τι γίνεται ἕως τῶρα μετὰ τὴν 31η Μαρτίου, ὀδηγεῖ πρὸς τὴν ἀνίθθη κατεύθυνση πρὸς τὸ ἀντιλαϊκὸν τὸ κράτος.

Τὴν ἐπιθυμητὴ λύσιν μπορεῖ νὰ τῆ δόσῃ μόνον ἓνα πραγματικὸ δημοκρατικὸ καθεστῶς, ποὺ θὰ ἀφαιρέσῃ κάθε οὐσιαστικὸν καὶ τυπικὸν ἔρεισμα τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τῶν συνεργατῶν του. Ἄς μὴ φανῆ σὲ κανένα πείρημα ὅτι τὴν ἐπομένην τοῦ δημοψηφίσματος, ξαναγυρίζομε πάλιν στὸ ζήτημα τοῦ πολιτεύματος. Τὸ νὰ εἴσομε νομιμόφρονες σημαίνει ὅτι παίρνοντας τὴν ἐξουσίαν δὲν θὰ τὴν χρησιμοποιήσομε μετὰ καίνα τρόπον γιὰ νὰ ἀνατρέψομε πραξικοπηματικά τὸ πολίτευμα· δὲν σημαίνει ὁμῶς καθόλου ὅτι θὰ

Ἡ ΜΟΝΗ ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΑΔΙΕΞΟΔΟΥ

Μὲ τὴν παρέλευσιν μερικῶν ἐβδομάδων μετὰ τὸ δημοψήφισμα συμπληρώθηκε μιὰ περίοδος τῆς πολιτικῆς κρίσεως, καταλήξασα σὲ πλήρη ἀνωμαλία. Τόσος χρόνος χαμένος καὶ τόσες ἐθνικὲς ζημίαι, χωρὶς νὰ ἔχῃ τίποτε λυθῆ. Ἐνα ἐξάμηνο «αἷμα ἠρῆς ματατονίας». Στὴν περίοδον ποὺ κλείνει, ὁ λαὸς εἶδε τὶς ὑποσχέσεις ποὺ δοθήκασι, τὰ χρησιμοποιηθέντα μέσα, καὶ τὰ ἀποτελέσματα. Ὁ λαὸς—ἐκτός τῶν βλαβῶν μᾶς ἐπαρχιωτῶν—δὲν γνωρίζει ἀκόμη, πῶς ἡ κατάστασις εἶναι πολὺ χειρότερη ἀπὸ ὅ,τι ἐμφανίζεται, πῶς ἡ ἀπειλή, στὴν ὁποία μιὰ ἀνόητη Κυβέρνησις ἔδωκε τὰ μέσα νὰ μεγαλώσῃ, μεγάλωσε περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι εἶχαμε προείπει. Καὶ ἡ ἄμεση ὁμῶς ἐμφάνισις τῆς κατάστασις εἶναι τόσο κακὴ, ὥστε πολλοί, ἂν μὴ ὄλοι, στέκονται τῶρα γεμάτοι ἀπὸ ἀπορίαν, τί ἄρα γε πρέπει καὶ τί θὰ ἦταν δυνατόν νὰ γίνῃ.

Οἱ ὑποσχέσεις ἦσαν ὅτι τὸ δημοψήφισμα, ἀποκαθιστώντας τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος, θὰ ἔθετε τέλος σὲ μιὰ ἐπαφροδίζουσα κατάσταση καὶ μὴ ἀφίνοντας ἐλπίδα πολιτικῆς ἐπιτυχίας· στοὺς ἀδίστατους, θὰ τοὺς ἐπέθετε μετὰ τὸν τρόπον αὐτὸν νὰ παύσουν ματατονιοῦντες καὶ νὰ γίνουν νομοταγεῖς. Ὑπόσχεσις ποὺ ἤδη ἔχει ἀποδειχθῆ τὸ λιγώτερον μωρὸν ἢ ἀφελῆς. Τὰ μέσα ἦσαν τὰ πλέον ἀνήθηκα, γιὰ τὴν δὲν χρησιμοποιήθησαν μόνον ἡ διοικητικὴ μηχανή, τὸ κρατικὸν ραδιόφωνον, ἡ πίεσις στοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, τὰ διπλοῦτα, οἱ ἀδελφῶτες κατάλογοι, καὶ ἄλλα μέσα, ποὺ δὲν μᾶς εἶναι συνήθη, δὲν μᾶς εἶναι ὁμῶς καὶ ἄγνωστα. Χρησιμοποιήθηκαν μέσα ποὺ ἀτιμάζον τὴν Κυβέρνησιν ποὺ τὰ χρησιμοποίησε· εἶναι ἡ γυνίκευσις τῆς τοσοκρατίας ἀπὸ ἰδιωτικὰς συμφορῆς· ἡ χρησιμοποίησις λευκοῦ ψηφοδέλτιου, ἡ μὴ ἔγκαιρη προμήθεια ψηφοδελτίων «Δημοκρατίας» καὶ τέλος ὁ προσεταιρισμὸς τῶν δοσιλόγων καὶ ἡ χρησιμοποίησις τοῦ χρήματός των γιὰ τὴν βασιλικὴν προπαγάνδαν. Ἐκλογικὴ τρομοκρατία σὲ περιορισμένη κλίμακα, διπλοψηφίαις κ.ἄ., συχνὰ γνώρισε ἡ Ἑλλὰς, ἂν καὶ τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων τὰ εἶχε τεματίσει. Καμμιά ὁμῶς Κυβέρνησις ἕως τῶρα δὲν εἶχε γίνῃ ὄργανον ἀτίμου χρήματος καὶ κεφαλὴν συμφορῶν. Πρόκειται περὶ νεωτερισμῶν χαρακτήρος ἠθικοῦ, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ μείνουν χωρὶς κἀβαρσιν.

Οἱ βασιλικοὶ βέβαια ἰσχυρίζονται ὅτι καὶ τὰ ποσηγούμενα δημοψηφίσματα δὲν ἦσαν καλύτερα. Τρία πράγματα δὲν μποροῦν νὰ ὀδηγηθῶν : Ὅτι σὲ τὶς μεγάλας πόλεις, ποὺ εἶναι ἡ καρδιὰ τοῦ ἔθνους, ὑπεψηφίσα ἢ δημοκρατία· ὅτι στὴν πραγματικὴν μέγαν μέρος τῆς ὑπαίθρου ἦσαν σὲ

ἀποστομὴ ἀπὸ τὴν θέσιν σύμφωνα μετὰ τὴν ὁποία ἀδίστακτα πιστεύοιμε, ὅτι μέσα σὲ παγκόσμιον δημοκρατικὸν πνεῦμα, ποὺ μετὰ φασισμὸν ἀνοπτέχθηκε ὡς ἂν ἰδραση στὴ φασιστικὴ καὶ στὴν κομμουνιστικὴ αὐτοκρατίαν, μόνον ἡ Δημοκρατία ἔχει τὴν δύναμιν νὰ δημιουργήσῃ ἐδῶ τὸ κλίμα ἐκεῖνο ποὺ θὰ βοηθήσῃ πραγματικὰ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν μᾶς πολιτικὴν.

I. ΚΑΡΑΒΙΔΑ

"Επειτα από τις δηλώσεις του Γιουγκοσλάβου αντιπροσώπου στο Συνέδριο Ειρήνης

Ο Αντιπρόσωπος της Γιουγκοσλαβίας στη Διοσκηφία της Ειρήνης μας προσέφερε, χωρίς να το υποπτεύεται, μία σημαντική υπηρεσία. Αν το έκανε υπαγορεύση έμεις οι Έλληνες τη διατύπωση της σκεψιάς του, δεν θα ήταν δυνατόν να την εκφράση καθαρώς ο Έλληνας λαός, είχε ακριβώς επειδή είναι δημοκρατικός, πρώτος να αναγνωρίσει, ότι η Μακεδονία του Αίγαίου πρέπει να προσκληθή στη Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία. Μάλιστα ξελαλή γνη κομμουνιστές στην Ελλάδα

—αυτό σημαίνει «δημοκρατία» στη γλώσσα του δημότη — η Μακεδονία θα πάη στους Γιουγκοσλάβους. Θα έχουμε τότε για κομμουνιστική Ελλάδα έως τον Ολυμπο μία κομμουνιστική Γιουγκοσλαβία πάνω από τον Ολυμπο έως την Πόντιο και με ουδ' έστρηχία το ένα νοτιοδυτικό έως τα Ίωνινα και τ' άλλο ανατολικά έως τη Θάσο και την Έβρο.

Λέγει συγχρόνως ο Γιουγκοσλάβος αντιπρόσωπος: οποιοδήποτε καθεστώς, κι αν έχετε οίς στην Ελλάδα, μοναρχία, δη

κατάσταση πολιορκίας και τώρα είναι: σέ κατάσταση πολέμου και τρίτον ότι ενώ με πολύ πιο άσημαντη κυβερνητική επέμβαση τὰ άρνητικά ψηφοδέλτια ήσαν ελάχιστα, τώρα έφθασαν τὰ 30 οιο. Δεν γεννιέται λοιπόν άμφιβολία ότι με δημοψήφισμα που θα διεξήγε μία άμερόληπτη Κυβέρνηση θα νικούσε η Δημοκρατία.

Παρ' όλα αυτά ο Δημοκρατικός πολιτικός κόσμος δεν θα ποδειχθή κατάτερος τών έθνικών περιστάσεων, και εις στιγμήν ύψιστης ανάγκης θα υπηρετήση την πατρίδα, όπως και άλλοτε, για να γίνει δυνατή η συγκέντρωση τών προσπαθειών στον έθνικόν άγώνα. Αυτό όμως δεν θα μας έμποδίση στην προσπάθειά μας να πείσουμε τους αντιπάλους μας πως ο δρόμος της Ελλάδος είναι: ο δρόμος της Δημοκρατίας, γιατί ούτε το Σύνταγμα, ούτε οι νόμοι, άπαγορεύουν αυτήν την προσπάθεια. Η πίστη μας στη Δημοκρατία παραμένει, έπειτα από τη σημερινή πείρα, περισσότερο ακλόνητη παρά ποτέ. Το βασιλικό πολίτευμα μόλα ταύτα θα πέση, έχι από από τη δική μας προσπάθεια, αλλά από τη συσσάρευση τών ιδικών του σφαλμάτων. Δικό μας έργο είναι, μάλλον να προετοιμάσουμε τη Δημοκρατία, παρά να ρίξουμε τη Βασιλεία.

Θα είμαστε τώρα νομιμόφρονες έφ' όσον τὸ έπιβάλλουν οι έθνικές μας υποθέσεις και έφ' όσον τὸ νέο καθεστώς αναθεωρήση την σημερινή του πολιτική. Κανείς βέβαια δεν θα ήταν τόσο δυνάμενος, ώστε δερόμενος να είναι νομοταγής. Πρέπει να τεθή άμέσως τέρμα στο άνήθικο καθεστώς. Ο Βασιλεύς, εύρ σκόμιμος στο Λονδίνο, δεν άμφισβήτησε πως οι συμμορίες που έφεραν τὸ βασιλικὸ μονόγραμμα ήσαν βασιλικές. Έπανερχόμενος όμως έδω είναι υποχρεωμένος από τὸ Σύνταγμα να τηρηθή τούλάχιστον υπεράνω τών συμμοριών. Θα άγωνισθούμε λοιπόν για τη Δημοκρατία και οι κίνδυνοι του

(Συνέχεια στη σελ. 159)

μοκρτία ή κομμουνισμὸς, ή Μακεδονία είναι «δική μας», γιατί είναι χώρα σλαβική. Λοιπόν, και μέσα στον κομμουνισμό υπάρχει «δικό μου και δικό σου» και ή Μακεδονία είναι δική τους.

Έτσι λύεται για πολλούς μία άπορία που είχαν, άλλοι ύπνωτισμένοι από την κομμουνιστική κριοθεωρία, άλλοι από πίστη προς μία βαλκανική πολιτική της Ελλάδος και άλλοι από άλλες ιδέες. Οι Σλάβοι μας λένε τώρα καθαρά: ούτά άνήκουν σέ μας τὸς Σλάβους κι ή δλι σέ ούς τὸς Έλληνες. Τα περί Δημοκρατίας, περί Βαλκανικής ένότητας, περί κοινωνικής δικαιοσύνης κλπ. έν μας χιάζονται—ούτὴ άκρ βώς τη στιγμή.— Πούχμι δεν τους χιάζονται προσωρινώς. Σύμφωνα με τις αρχές της προδευτικής κομμουνιστικής προπαγάνδης πρώτ βήμα είναι ή διέγερση, ή ένθαρρυνση τῶν έθνικισμῶν: ύποσχόμενοι τώρα οι Ρώσοι στους Αλβανούς, στους Γιουγκοσλάβους, στους Βουλγάρους εδαφικά πλεονεκτήματα υπό τὸν όρον να γίνουν και να μείνουν κομμουνιστοί, στερεώνουν την έπρροήν τους σ' αυτός κατά τὸν καλύτερον τρόπο.

Το έδωρος είναι καλλιεργημένο προς ούτην την κατεύθυνση. Οι Έλληνες κομμουνιστοί στο Συνέδριό τους 25 Νιβρίου-3 Δεβρίου 1924 κηρύσσοντα ύπέρ της «ένωσης και ανεξαρτήτου Μακεδονίας και Θράκης... υπό την έννοιαν της επανένωσης της Μακεδονοσλαβικής εθνότητας, ήτις είναι καταγενημένη μεταξύ Σερβίας, Βουλγαρίας και Ελλάδος», εί ένιστόν κράτος έντος της Βαλκανικής Σοσιαλιστικής Σοβιετικής Ομοσπονδίας. Η παλαιότερη ούτὴ μέθοδος, ή διά της αυτόνουήσεως προσάρτηση στή Βουλγαρία, σύμφωνα με τὸ προηύ ενό τη Άντολ. Ρωμύλας, δεν χιάζεται τώρα. Ο σημαντικός ούός σταθμός στή διένεξη τών Έλλήνων προς τους βρείους μας νεύτονος είναι τὸ δεύτερο ζήτημα που διευρίνησε ο Γιουγκοσλαβός αντιπρόσωπος. Έχουν λοιπόν και έδώ οι Έλληνες κομμουνιστοί να αναθεωρήσουν τις σκέψεις των.

Είναι όμως πολύ άτλοϊκός εκείνος που θα νόμιζε ότι ή κίτω τῶν Ολύμπου Έλλάς θα παρομείνη Έλλάς, όταν τὰ κατεβή έδώ ο κομμουνισμός. Σύμφωνα με τη Σλαβική θεωρία, οι νεώτεροι Έλληνες είναι Σλάβοι έως και τὰ άρα Πελοποννήσου. Υποστηρίζεται ότι ή Πελοπόννησος έμεινε 218 χρονια συνεχώς κάτω από τους Σλάβους, από το 597 έως τὸ 805 μ.Χ. Οι μάλιστα οι Σλάβοι κατοικεί και κυριοί της Πελοποννήσου είχαν έκστρατιύσαι έναντιον της κρήτης και της Ταλαίας. Τότε μάλιστα θα φθάσουμε και στο περιεργό αποτέλεσμα ότι από την ήπειρω-

τική Ελλάδα οι βρείες μας έπορχίες που διεδικούντα σήμρα ως Σλαβικές θα είναι οι μονες, σιτι, οπείε θα άναγνωρίζεται κάποια Έλληνική μειψηφία χωρίς στην υπέρη έ-εί τών Μικρασιτών προσφύων, τους όποιους βεβαια δεν θα υπορέσουν να χαρακτηρίσουν ως Σλάβους. Δεν θα ύπαρχη λοιπόν πλέον Έλλάς, όταν τὸ νέο αυτό πολίτευμα φθάση έως εσώ. Δεν θα ύπαρχη πλέον Έλλάς για τὸν ίδιο λόγο που οεν έφθασιν οι Ρώσοι να συντηρήη κομμία Έλληνική σβεική «δημοκρατία» μέσα στή Σοβιετική Ένωση όπου ύπήρχιν εκατοντάδες χιλιάδων Έλλήνων, ένω έγιναν πληθός άλλε: γιατί Έλλάς σημαίνει κάτι περισσότερο από μία φυλετική διάκριση, σημαίνει ακόμα ένα πολιτισμό αντίθετο προς τὸν Σοβιετικό νεοπολιτισμό. Ούδὲ θα δυσκολευθουν οι ββραίοι γειτονός μας να τακτοποιήσουν έδώ και τὸ ζήτημα της λώσεως. Ένους τωρα άρκετά τις μεθόδους των, από την πείρα μας στή Δυτική Θρακη κατά τη διάρκεια του πο έμου στή την πύρο μας προθήτερα στην Ανατολική Ρωμειία. Έδώ και λίγες έβδομάδες ο αντιπρόσωπος του ΕΑΜ, έπειτα από τὸ προσφαιτο τοξείδι του στή Ρωσία, δημοσιόβησε τις ένυπώσεις του σφίσι ότι στή Γευγελή—όπό την όποια πηρτα πηγινοντα στήν Μοσχί μεση Βαλγγραδίου—όλοι ξέρουν Έλληνικά, άλλα κανεις οέν τὰ μιλαει.

**

Ο Γιουγκοσλάβος Αντιπρόσωπος έκφράζεται λοιπόν ως φυλετικός έθνικιστής: κάτι πιο σσοτερο: έφροζει μάλλον τὰ ελσθήματα και τις βλεψεις του προσφαιτου Πανσλαβιστου Συνεσρίου της Πρυλας. Όταν οι Έλληνες κομμουνιστοί άουσαν τις δηλώσεις ούτές, ήταν φυσικό να έπλαγούν και κατόπιν να άγανακτήσουν έναντιον του Κ.Κ. της Γιουγκοσλοβίας όχι βεβαια, από πατριωτισμο, αλλά για ή μ' ούας έπφιε έντελώς ή θεση, στήν όποια στήριζονται, ότι δεν μας έπιδουλεύονται οι γειτνες μας και οι οι αντίθετοι Ισχυρισμοί ήσαν έπαισχοντα μέσα αντικομμουνιστικής προπαγάνδης. Τη λεπτότητα ούτὴ άπένονοι τῶν Έλληνικῶν Κ.Κ. δεν τη σκεφθηκε φυσικά καθόλου ο Γιουγκοσλάβος Αντιπρόσωπος. Οι Γιουγκοσλάβοι κομμουνιστοί φερονται προς τους Έλληνας κομμουνιστοί με την ίδιον υπερωφία που έχουν συναντήσει στή συμπεριφορά τών Γιουγκοσλάβων και πριν έμφανισθή εκεί ο κομμουνισμός.

Στην παλαιότερη εκείνη Ιταμότητα έχει προστεθή τώρα και τὸ νεο, δυσκολονόητο

για μας στοιχείο, το πονοσβαστικό πνεύμα. Μεσχ στο σλαβικό είμα ακούεται παντ ή φωνη, διε το γενος των είναι προορισμιν να σώση τον κοσμο. Οι Σλαβι δεν αίσθθησαν καμια στενοχώρια, θ αν μας λενε να θυσιασθμε ενεις, για να μεγαλώσουν ούτοι. Μποροιν χωρίς καμιά τίψη συνειδήσεως π.χ. να είν; είν ον—μας το λενε αλ ωστε ακριβως τώρ — : «Σεις οι Έλληνες είθε με τις βρσεις επαρχίες σας κινουνοσ πο είου; δώσε τες λοιπον σε μας, για να τοψη αύτεσ το κινουνοσ. Θυτωσθήγε σεί, για να ζηοουμε έμεις». Θωροδν έντελως φυσική καθε δκη τους ποσπειθια να μεγαλώνουν συναχώς και άμαρτηα άσυγχώρητο τον οικό μας άγων, σύγρονηρήσως, το Βυζντινόν κράτος—κι' εμεις ώ; ου εχαίς του—δεν ήταν γ'ούτοις τουσ ένα έθνοσ, θσο ένα υπερκρατοσ που καταδυνάστευε διαφορεσ ενότιητεσ και πού γ'ούτο δ κίθεις είχε από υτο δίκη, να ληστού ήπου και δταν μπορύσε. Έντελως τούτων πιστευουν για τή δική τους ένότιηα.

Οι Βούλγαροι από το άλλο μέρος, χωρίς να είναι Σλάβοι, έχουν προσχωρήσει σ' αυτό το πνεύμα, που τούσ δίνει ια εδκοιρία να προχωρήσουν τούσ σκοπούσ των. Με κάθε τρόπο πρέπει να κατεβούν ούτοι στο Αιγαίο. Γιαυτό ο έχθρσ των ήτον και είναι ένας : οι Έλληνες. Γαννιούνηται και πεθύνουν με ούτο το υίος. Ζούν με τή δίψη τής έξοντώσεωσ των Έλλληνων. «Δέν είναι καλόσ Β ύλγαροσ, θπεις δέν σκοιήσει δέκα Έλληνας». Οι σφαίεσ και οι έρημώσεισ, που, σύμφωνα με τά δικά τους Ιστορικά ββλίσ, έκομον στην Έλλάδα είναι τόσεσ, ώστε το Έλληνικό στοιχείο πρέπει να έχη έξοφονοθή. Στο πρόσφατο παρελθόν άκοιούθησαν τήν ίδια τοκτική. Γά να άνοπιέξουν το φανωτισμο που τούσ ήταν όπαραίτητοσ στο έργο έξοντώσεωσ δημιούργησαν το σχίσμα. Στόν Μακεδονικόν άγωνα οι πατριάρχικοί ήσαν ό στόγοσ τής κακυρτικεσ. Στην Βέρεισ Θράκη κατέστρεψν τον Έλληνισμό, ό όποιοσ ήταν τόσο πολυόριθμοσ, ώστε ή Έλληνική να είναι μια από τις έπίσημεσ γλώσσεσ τής Ανατ. Ρουμείλιασ. Ούτε δίστασαν ποτέ να προσαρμόσουν τήν πολιτική τουσ; στή μομφή που θά ήταν ή περισσότερο άτοτελέσματική για να επιτύχουν τήν καταστροφή

του Έλληνισμού. Ωσ άντικομμουνιστά έκμον οι σφαίεσ του νομού Δράμης στο 1941, ώ κομμουνιστοί κατόπι πλεέμηαν και πολεμούν τον Έλληνισμό της Μακεδονίεσ. Ω; φλει των Σλάβων, πέλιχον τή Συνσηγή του Άν. Στεφανουώ; έχθροί των Σλάβων, έπεχείρησιν να τήν πραγματοποιήσεν συνενν ήθεντεσ με τούσ Άγγλοουσ στο 1885 και συμμαχήσαντεσ με τούσ Γερμανουσ, σιά 1914 και σιά 1940. Ω; φλει και τώρ των Σλάβων, θεικοικόν κτήν έπα όρωση μίθεσ Ισθρικήσ άθικίασ, άνφριμενη; μάλιστα στήν πρόσφατη Ιστορία, ή οποία σύμφων με γερμανικά βιβλια γραμμένα θωρεύησ; τής τελευταίεσ γερμανόσ υλαρική, συμχιέσ άναφέρει, ότι άμίσωσ προ του πολέμου δέν ύτηρχαν Β ύλγαροι, Δυτική Θρική, πριν οσ άτιο τήν άνταλλαγή των πηθουσμών, σύμφωνα με τις στατιστικέσ των απογραφήν, των μαθηδών των σχολειών και των βυβλευτικόν έορων, ή Βουλγαρική μειονητε; ή αν έλαχίστε υλαρικο με τον Έλληνικό πληθυσμο. Οι Ρώσοι έγιναν τώρ οι υπέρμαχοί αούτ; τής καταπληκτικής θωρίασ; δέν νεωτερισαν άλλωστε μ' ούτό, Στον κενρό τής Ρωσσοκήσ; κατχίεσ τής Ανατολικήσ Ρουμείλιασ προστάτευσαν τούσ Βυλγάρουσ; έναντίον των Έλλήνων στόν καιρό του Μακεδονικού άγώνουσ είχον έκφρασι σφάρεσ στόν Πεντράρχη Κωνπόλεωσ τήν έπιθυμία τουσ να υπεριοχύση το Βουλγαρικό στοιχείο στην Τουρκοκρατούμενη Βγρεια Έλλάδι. «Ούδέν έχει ή Έλλάσ να περιυένη έν Μακεδονία» είπεν ό Ρώσοσ Πρεσβυτήσ στόν Ιιατράρχη, σθίφωνα με τήν έπίσημη έκθεσ; τού πρεσβευτουό μας; στήν Κωνσταντινούπολιν.

Τά λόγια του Γιουγκοσλάζου άντιπροσώπιω έξελαν τελοσ και σ' ούτην τήν ίτιρίε. Η Μακεδονία παύει να είναι ζήτητιε Βυλγαρική κχι γίνεται ζήτητιε Σλαβική; δηλαδή Ρωσοκό. Τό ίδιο και ή Δυτική Θράκη. «Οτι ή Ρωσσοί εκίνα πάντα αγώννα για να φθάσ; στή Μεσόγειο, δέν διέφευγε σέ κανένα. Η Συνδιάσκεψη δμωσ τής Ειρήνησ; έδωκε άφρημή να λάβη ή προσπαθια αούτη τήν πλήρη τής διατύπωση; δεισδυση όια των Διερνελλίων, δια τής Δυκ. Θράκησ; δια τής Θεσσαλονικησ; οιά τής Αλβανίεσ; και δια τής Τεργέσιησ;. Η πενταπλή ού ή ώθηση πιέζει τώρ τήν Ανατολική Μεσόγειο.

Έπειτα από τήν άμή δήλωση του δόκτωροσ Πιγιόντε οι Έλληνες νομινουνται δέν μπορούν άμέωσ τουλάχισον να έξακολούθησον σιηρίζόμενοι στο ισχυρότερό τουσ επιχείρημα, δι δηλαδή τα γεγοινα μασ κρήτη είναι οι πραγματικέσ δημοκρατίεσ και δι δν έχουν κομμια βλήση στήν Έλλάδα, μόνο επιθυμούν να ίδουν και ιδώ δημοκρατιό καθωτόσ. Οχρωώθηκε λοιπόν τώρ το ΚΚΕ πλώ όπ όν κομμια τής θεωρίασ του και μάλιστα εκείνο που έχει τήν πλέον έωλη γάση από όλα, το ότι δηλαδή ή Έλλάσ άνηκει γεωοικονομικά στο Βαλκανικό κορμό και δι άποσπώμενοι τυχόν άπ' αούτον θα χαθώμε Γνωρίζοντ φυσικά οι κομμουνιστα; μασ δι οι άιταλλαγουσ με τον κομμον άούν ήταν προπολεμικά το 1910 του σντολιουό μασ έμμοριού, ότι μόνο λίγα δημοκρατικά και κομμοσούον οι γείτονέσ μασ να μασ δώσουν. ένώ τίποτε σγεδόν δέν μποροδον να άγορσούν από μασ, γιατί τα προϊόντα τής έξαγωγής μασ είναι όλα δημοειδη με τή δική τουσ ποραγωγή ένώ ή τιμή άλλων είναι άπρόοιτη για τήν πτωχή Βαλκανική οίκονομία. Όχι μόνο έμεις, αλλά και όλη ή Βαλκανική, έχουμε ανά κη άνω βομηχανικά ποούνηται και — τουλάχισον — ζωσ που να γίνη ή Ρωσσοία γήροσ βομηχανική και να άνοι βη οίκονομικά ή Κεντρική Ευρώπη, θα στροφοιμε όλοι άναγαστικά πρός τις Δυτικέσ Δημοκρατίεσ. Η θάλασσα έξακολουσεί να είναι κοκίτροσ γεωοικονομικός σύνδεσμοσ παρά οι έσοχιστεσ ούθησ όρομικεσ γρημμέσ των Βαλκανίων. Η Γεννηκοσλαβία είήγαγε ήδη από τη θάλασσα μασ σ' έα γρόνο προϊόντα αξίασ 400 έλ. δολλ. Η Ρωσσοία έξακολουσεί και αούτη να είσαγη από τα ίδια προϊόντα που χειοόζονται τα Βαλκανια και θα αδέχησ ούτιό του είδουσ τήν είσαγωγή με τις έμπορικέσ ομθάειεσ που μόλιε έκλεεσ με τή Σουηδία και με τήν Άγγλία. Είνικός ή Έλλάσ πασθετοσ των βομηχανικών προϊόντων έχει να είσαγη προϊόντα μεγάου όγου, δμωσ είαι εί προγίεσ και τα λαθώντα, για τα όποια οι ούθησδομικέσ μεταφορέσ σιηχίζοντ άούγρηνα περσοόισρο άπο τη θάλασσα. Αόοσ είναι ένας άπο τούσ λόγουσ που ή οίκονομία μασ παέ τοε μόλιε μιχαν οι Γερμανοί. Ούτε πρέπει να μασ διαγεύει το γεγονόσ, δι και δλόκληρη ή Ευρωπαίη οίκονομία άρχισ να ποραύει λίγο μετ τήν άποκλή τής από τις θαλασσοίεσ οίκονομικεσ και πριν άκόμη άρχίση ή έπιθύση εναντίον τής Κεντρικήσ Ευρώπησ. Πρεπει δέ να ληφθή άκόμη έπ' όψη, δι οι τοχαπια των ώκειαιών που μιχανοι Λαοί, Νεοζηλανδοί, Αούτραλοί κλπ., έσειχίθησαν στή μάχη κατά του φασισμοό έδώ μέου οια Βαλκάνια παρά το πύρρον των Έλλήνων, πολύ προτιέρα παρά οι βόρειοι γείτονεσ μασ και λοιποί ήπειρωτικοί Λαοι, που τίτε άλλο μεν παρίσταναν τον σούδτερο, έλοι δέ και θ έπρογματεύνοντο με τον ειβολία είε με άιταλλάγημα είε μάλιστα και με ομμιασ.

Τη μεγαλύτερο λάθος των Έλλήνων, έκείνων που δέχονται ώσ λύση του Έλληνικού προβλήματος τήν προσκόλησή μασ στή Ρωσσοική πολιτική, έκπροζομένη ώσ άντιαγγλική, ώσ άντιουρκική, ή ώσ άντικομμουνιστική, είναι δι άσκολούνηται με έκείνα τα επιχειρήματα τα όποια ισχυρίζονται ή πραγματικά σκεπιονται οι Σλάβοι. Το προκαθοριστικό στοιχείο τής Ρωσσοικήσ πολιτικήσ όπέναντί μασ δέν είναι οι προσθέσειε των έκάσιοτε Ρώσων κυβερνητών, καλών ή κακών είναι ή τωση που πηγαίει από τον σλαβικόν όγκο, από μια τεραστία δυναμικότητα που βρσκοιται μόλιεσ στο σταδιο τής άναπιύσεωσ τής, να παραούση τούσ γείτονέσ τής στήν τωχη τής. Η έξέγ αούτη άοκείται, είτε το θέλει, είτε όχι, όμωσ και ή τάση να συγκεντρωθουν γέρω σών πυρήνα των Η.Π.Α. οι γείτονέσ των ύπάρχει, άνεξορτητα από κάθε πρόθεση τής Ούάσικιον. Ο σλαβικόσ λοιπον όκος θα μάσ πιέζει, είτε ύπάρχει, είε δέν ύπάρχει κομμουνισμοό; και μόνοι οι άνόητοι ή οι ιδεομανείσ πύφτοντ θύματα ιδεών, εκεί όλου κυριαρχεί άναμφοσβήτητα ένα φυσικό γεγοόσ.

Η δημοκρατία λοιπόν, ό κομμουνισμοό; και τα πορμόια δέν έχουν καμιά θέση σε μια πολιτική που εκείνηται περσοόισρο από μια χλιετηρίδα, σκεπάζοντασ όλα τα καθεστώια. Ακόμα λιγόεση σημασία έχουν στί ειδικό αούτο ζήτημα, τα περ άντιφασιστικέσ φάσεωσ του τελευταίου ποιέμου. Ερείεσ κάτω από φασιστικό καθεστώσ πολεμήσαμε τή φασιστική Ιταλία για τήν άνεξορτησία μασ. Για τήν άνεξορτησία τής ποίεμοσ ή φιλελεύθερη Ά γρια, ομνιαρχισσα τώρ με τήν κομμουνιστική Ρωσσοία, όμωσ ομμύοχησ και με τήν Τσορκική Ρωσσοία εναντίον τής Γερμανίασ σιά 1914. Για τήν άνεξορτησία μασ θα ομμιαχίσομε και έμεις και οι Άγγλοι με όποιοσδήποτε θα μασ βοηθοοσ εναντίον όποιοσδήποτε έχθρου που θα μασ άπειλοοσ.

Ένα μόνον έχει πραγματική ετμεία μέσα σ όλη αούτην τήν επιχειρηματολογία. Κι δυνεύει περσοόισρο ή πολιτική, πολιτικαή και οίκονομική έλευθερία μασ από τή συμμαχία μασ με τούσ Άγγλοουσ; Αούτο είναι ή ούσία του ζητήματοσ. Οι Άγγλοι έδοποσαν προμιατικά στα παρόλια τής Μεσογείου μετά τό 1805, είχαν έκτοτε τήν εούνη τής άστυνομίασ όλων των θαλασσων οδών και των κυριώτερον από τις χερσοίεσ. Ποιό ήταν τό τίμημα που πλήρωσαν οι Μεσογειακοί λαοί για τήν άσκηση αούτ; τής άστυνομίασ από τούσ Βρειτανούσ; χάρη στήν όποια ό κόσμος έπλούτισε και ή έπισοτήμη έρθασε στα σημερινά τής όμια; Η Άγγλία ό ό ην αούτην τήν περιόδο, — δμωσ οι Η.Π.Α. στήν περι-

οδο πού ἀρχίζει ἀκριβῶς τώρα—ἐπιδιώξει τὴν ἐλευθερία ἀνεξαρτησίας τοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ τῆς ἡμετέρας ἀρκετὸ σὺν διάστημα, γιατί πίστευσε οὐκ εἶχε τὸ βιομηχανικὸ προβάδισμα καὶ οὐκ ἢ ἐλευθερία αὐτὴ τὴν εὐνοῦσε. Μισοῦν λοιπὸν κανεὶς νὰ συζητήσῃ, ἂν ἢ θεωρεῖται ἡ οἰκονομικὴ αὐτὴ πολιτικὴ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀσκήσιν πίεσεως ἢ εὐνοϊκούς ὄρους ἀναπτύξεως σὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν, ἀλλὰ ἀσφαλῶς δ' ἔχει καμμία ἐπήρεια σὴν πολιτικὴν μας ἀνεξαρτησία. Ὅμοιο ἦσαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς ἀπέναντι τῆς Ἰταλίας καὶ ἄλλων ναυτικῶν ἢ μεσοναυτικῶν κρατῶν. Ἐδῶκε σὴν Ἰταλίαν ἀποικίαις, ἄρσασε σὴν Γαλλίαν, σὴν Βέλγιον, σὴν Ὀλλανδίαν τῶν ἀποικίαις τῶν, μὲν πού εἶχε τὴν ἀναμφισβήτητην ἡγεμονίαν τῶν θαλασσῶν. Ὅλα αὐτὰ δὲν ἔχουν σχέση μετὰ τῶν χαρακτῆρα ἢ τῶν συμπτῶσεως τῶν Ἀγγλικῶν, ἀλλὰ μόνον μετὰ τὸν ἐμπορικὸν χαρακτῆρα τῆς Ἀυτοκρατορίας ἢ τῆς Σομφολιτείας τῶν.

Ἐπιτέλους τὸ ἀντίθετο συμβαίνει μετὰ τὴν ἡπειρωτικὰ κράτη, οἷαν ἀσχοῦν ἢ ἐπιδιώκουν νὰ ἀσκήσῃ ἢ ἐμονίαν. Τὰ ἡπειρωτικὰ κράτη, ἔσπερον ἔως τώρα σὴν βιομηχανία, γὰρ λόγους πού δὲν ἔχουν ἐδῶ τὴν θέση τους νὰ ἐξηγηθῶν καὶ μὴ μπορῶντας νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἐπιθετικὴν τους δουλοπῆγαν θὰ ἦσαν μετὰ τὴν ἀπὸ τὴν παροῦσα δυνάμειος ἀνεξαρτητικῆς κατακτῆσεως—ὅπως συμβαίνει μετὰ τὴν ἀποστολὴν ναυτικῆς δυνάμειος σὴν περίπτωση τῆς ἡγεμονίας τῶν ναυτικῶν κρατῶν—τὰ ἡπειρωτικὰ κράτη εἶναι ἀναγκασμένα νὰ ἀσχοῦν τὴν ἡγεμονία τους μετὰ τὴν κατὰ κτήσιν. Τῶς ἢ Γερμανία, ὅσο καὶ ἢ ῤωσσία, καθὼς προτίθηται καὶ ἢ Γαλλία, ἐταλῆθησαν αὐτῶν τὴν ἀνάγκη. Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι ἢ διαφορά: συμμαχοῦντες μετὰ τὴν Ἀγγλίαν μποροῦμε νὰ εἴμεθα ἀνεξίτητοι. Συμμαχοῦντες μετὰ ῤωσσία θὰ μεταβληθῶμε σὲ ἓνα κομμάτι, τῆς εἴτε τὸ θέλει, εἴτε ὄχι.

* *

Ἀντίθετα πρὸς τὴν νεοφανῆ θεωρία τῶν κομμουνιστῶν περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐνότητος τῆς Βαλκανικῆς, ἢ Ἑλλάς συνδέεται γεωοικονομικὰ μετὰ τὴν Μικρὰ Ἀσία, τὸν Εὐξείνιον καὶ τῶν ὑπερπόντιων χώρων. Εἰδικὰ περιστατικὰ ἔγινον αἰτία νὰ συνδεθῶμε κατὰ περιόδους μετὰ τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην. Καὶ μετὰ τὴν Γερμανία ὅμως μᾶς συνδέ-

σας περισσότερο ἢ θίλασσιν μίσην Τριγύστης καὶ Ἀιβύργου, παρὰ ἢ ξηρὰ, μὲν πού ὁ θαλάσσιος ῥόμος ἔως ἐκεῖ ἦσαν συχνὰ τόσο μακρύτερος, γιατί οἱ θαλάσσιες μεταφορῆς ἐξἄκολο ὑποῦν νὰ εἶναι σημαντικὰ φθηνότερες.

Ἡ βασικὴ θεωρία τῶν κομμουνιστῶν τοὺς ἐμποδίζει νὰ ἰδοῦν μετὰ σαφήνεια μίσην σὴν γενικὴν κατὰστασιν καὶ μέσην σὴν ἰστορία, γιατί εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἐξήρουν τὰ πάντα ἀναχωρῶντας σὴν ἀπὸ τὴν μονοπλευρὴν δικὴν τους ἀντίληψιν. Ἡ σημερινὴ κατὰστασιν μὲν ἡμετέρας καὶ ἢ ἰσορροπία, μᾶς διδάσκουν ὅτι ἢ Ἑλλάς ὄχι μόνον δὲν συνεδέθη ποτε γεωοικονομικὰ μετὰ τὰ βαλκανικὰ κράτη, ἀλλὰ βρέθηκε σὲ διαρκῆ ἀγῶνα ἐνάντια τῶν. Στὸν ἀγῶνα αὐτὸν, ἴσως σὴν παρελθόν, ὅσον καὶ τώρα, ἢ περίπτωση τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦσαν μὲν ἰδίως ἐξίτητοι, ἀλλὰ ἓνα μέρος τοῦ γενικοῦ κανόνος πού κληρῶνται τῶν πολιτικῶν τύχης τῶν λαῶν γύρω ἀπὸ τὴν Μεσόγειον. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῶν ἰστορικῶν χρόνων ἔως καὶ τώρα ὁ πολιτικὸς ἀνταγωνισμὸς καὶ οἱ πόλεμοι ἀναχωρῶν ἀπὸ τὸ ἴδιον προκαθοριστικὸν γεωοικονομικὸν, τὸν ἀνταγωνισμὸν τῶν μεσογειακῶν λαῶν πρὸς τοὺς ἡπειρωτικούς. Καὶ ἐπειδὴ ἔως τώρα ὁ ἀνταγωνισμὸς αὐτὸς διεξήρθη κυρίως μετὰ τὰ ὅλα, πῆρε τὴν μορφήν τῆς πύλης μεταξὺ τῶν ναυτικῶν καὶ τῆς χερσαίας δυνάμειος. Βεβαίως οἱ ἀντιπάλαι ἐδίδαν μάχας καὶ μετὰ μεγάλους στρατούς, ἀλλὰ ἢ δύναμιν, πῶς σὴν ὅπου σὴν ἐπιρροίαν τὰ μεσογειακὰ κράτη, ἦσαν ὁ στόλος: μετὰ τὸν ὅπου ἐξουσίαζαν τὰ παρῶν, ἐξασφαλίζοντας γὰρ λογαριασμόν τους τὸ ἐμπόριον, κυρία πηγὴ τῶν οἰκονομικῶν τῶν πόρων, μετὰ τοὺς ὁποίους κατήρτιζαν τοὺς στρατούς. Οἱ Βυζαντινοὶ ἦσαν σὲ ἀδιαλείπτου πόλεμον ἐναντίον τῶν ἡπειρωτικῶν φυλῶν. Στὴν νεώτερη ἐποχὴ ὁ παγκόσμιος ἀνταγωνισμὸς διεξήρθη μεταξὺ Ἀγγλικῆς ναυτικῆς δυνάμειος καὶ τῶν ἡπειρωτικῶν ἐθνῶν. Ἀπὸ λαοὶ ἔκαμαν αἰσθητὴ τὴν πίεσιν τους πρὸς τὴν Μεσόγειον σὴν σύγχρονην περίοδον: Οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ ῤωσοὶ. Ὅσον καιρὸ ἢ γεωμανικὴ ἰσχὺς ἦσαν σεβαστῆ, ἢ ῤωσσία βρισκόταν δεσμευμένη πρὸς τὰ ἐκεῖ, ὁ δὲ ἄμεσος κίνδυνος γὰρ τὴν Μεσόγειον ἦσαν ἢ Γερμανία. Ἡ προσπάθειά τῆς εἶχε σφραγιστῆ πρὸς τὴν Τεργεσίτην μέσην τῆς προσορῆσεως τῆς Ἀυστρίας καὶ πρὸς τὰ Σιενὰ μέσην τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Τουρκίας. Τώρα, πού ἢ Γερμανία βγήκε ἀπὸ τὴν μέσην, εἶναι ἐπιτέλους φρενικὸν, οὐκ σὴν ἀσκήσιν αὐτῆς τῆς πίεσεως τὴν διαδέχθηκα ἢ ῤωσσία. Τὰ ἄλλα μικρὰ

ἢ ἐνδιάμεσα κράτη ἔγινον τώρα δορυφόροι τῆς ῤωσσίας, ὅπως ἦσαν πρὶν δορυφόροι τῆς Γερμανίας. Ἡ ῤωσσία καὶ ἢ Μεσόγειος ἦσαν ἀνεκτικῶς δυὸ ἀντίπαλοι. Ἡ διαφορά πού ἐπὶ τῶν σιενῶν γεωοικονομικῶν εἶναι οὐκ ἢ μὲν ῤωσσία ἐπικράτησε ἔως ὅσον τῶν πεδιάδων ἀπὸ τὴν Προσοπία ἔως τὸν Βόρειον Εἰρηναϊκόν, ἢ δὲ Μεσόγειος ἀπέτελεσε ἓνα μετὰ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, τώρα δὲ ἐνοποιεῖται καὶ μετὰ τὸν Εἰρηναϊκὸν μέσην τῆς Ἀμερικῆς. Τώρα ὑπερῶντες ἔχομε τὸν ἀνταγωνισμὸν μεταξὺ θαλάσσης καὶ σιενῶν.

Τὸ ὅτι τὰ ἡπειρωτικὰ κράτη θὰ ἦθελαν νὰ φθοῦν σὴν θίλασσιν καὶ γιαντὸ βρισκόνται σὲ ἀνταγωνισμὸν πρὸς τὰ παρῶν κράτη εἶναι ἔντε ὡς φρενικόν. Ἐκεῖνο ὅμως πού προσθέτει ἐχθρότητα εἶναι οἱ ἀσυνβίβιστες διαφορῆς μεταξὺ τοῦ μόνον πῶς ὅσον πολιτισμοῦ τῶν πεδιάδων πού δίδουν γέννησιν σὴν μεγάλα Ἡπειρωτικὰ κράτη καὶ τοῦ πῶς ὅσον πολιτισμοῦ τῶν ναυτικῶν κρατῶν. Τὰ γεωοικονομικὰ τῶν πολιτισμῶν καταντῶν νὰ εἶναι μετὰ τῶν κυρίων γεωοικονομικῶν τῆς ἐνότητος: καὶ αὐτὸ δυσκολεῖται ἀκόμα περισσότερο τὴν πολιτικὴν συνειρήσιν. Ἐπειδὴ ἢ ῤωσσία ἀποσπάσθη ἀπὸ τὸν ἰσορροπικὸν καὶ ἰσορροπικὸν δικόν της, ἐπιρροαζόμενον τώρα περισσότερο ἀπὸ τὴν σιενῶν παρὰ ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν παρῶν, δημουργήθηκα μὲν ἀκόμα ἀντίθετος τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς αὐτὴν.

Ὅχι μόνον ὅλη ἢ ἰστορία τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἢ ἰστορία τῆς Μεσογείου, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἢ ἰστορία τοῦ ἀγῶνος μεταξὺ τῆς θαλασσίας καὶ τῆς χερσαίας δυνάμειος. Στὸν ἀγῶνα αὐτὸν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα, κύριον πεδίου ἦσαν σὴν ἀρχὴν ἢ περιαιγαϊκὴ ἡπειρος, καὶ κατόπιν ἢ Ἀνατολικὴ Μεσόγειος. Ἡ αἰτία τῆς τελευταίας αὐτῆς ἔγινε δυνατὴ σιενῶν διαδοχικὰ σὲ σιενῶν: ὄγκους, ὅπως ἢ ῤωμαϊκὴ, ἢ Βυζαντινὴ καὶ ἢ Τουρκικὴ αὐτοκρατορία. Τὸ πολιτικὸν λάθος τῶν τελευταίων χρόνων, τοῦ ὁποῦ τὴν κυρία εὐθύνην ἔφερε καὶ φέρεται ἀκόμα ἢ Τουρκία, εἶναι ὅτι ἢ Ἀνατολικὴ Μεσόγειος ἔλασε τὴν σιενῶν τῆς ἐνότητος. Εἶναι ὅμως τόσο προφανῆς ἢ ἀμυντικὴ αὐτὴ ἀνάγκη, μετὰ τῆς ἐξασφίσεως τῆς γεωοικονομικῆς δυνάμειος, ὡς ἢ ἔδη ἀρχισαν οἱ πρῶτες κινήσεις γὰρ ἀνασφίσεως τῆς ἐνότητος αὐτῆς, μὲν πού δὲν ἔγινον ἀκόμα

ἐπιτέλους ἐνοποιήθηκα. Αὐτὲς τῶν τελευταίων μῆρας ἀπῶντες ἔχουμε τῶν πρῶτες ἐδείξεως σὴν προσπάθειαν καποίας ἐνοποιήσεως: Ἀγγλίας καὶ Τουρκίας, μῆρας ἐβδόμενες πρὶν εἴμεθα καὶ ἓνα δείγμα μεταστροφῆς τῆς Τουρκικῆς σιενῶν σιενῶν ἀσφίσεως ἀπέναντι τῆς Ἑλληνικῆς μενοποιήσεως Κωνσταντινουπόλεως.

* *

Αὐτὰ ἐξηγῶν, γιατί ἢ ῤωσσικὴ πολιτικὴ εἶναι ἀναγκαστικὰ ἐπιθετικὴ ἐναντίον μας, γιατί ἐπιτέλους κρέπεται νὰ λαμβανῶνται ἀπὸ μῆς, ὅλα τὰ δυνατὰ ἀμυντικὰ μέτρα. Ἡ δικὴ μας πολιτικὴ ἀπέναντι τῶν ῤωσίων κρέπεται τουναντίον νὰ εἶναι φιλικὴ, γιατί αὐτὰ εἶναι τὸ συμφέρον μας τὴν ἴδιαν πολιτικὴν τήρησιν τὸ Βυζαντινὸν καὶ ἢ ὠφέλειά του ἀπὸ τὸν διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον πού εἶχε: ἔγινε τὴν Κωνσταντινούπολην βίαια γὰρ τὰ δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικὰ του οἰκονομικὰ. Ἐννοεῖται ὅμως ὁ καθέναν, ὅτι ἐμεῖς εἴλασσε τόσο μικρὸν ἀπέναντι τῆς ῤωσσίας, ὡς ἔντε δὲν μποροῦμε νὰ δώσουμε ἐκφρασίην σὴν αὐτὴν τὴν πολιτικὴν φιλίαν: ἀπέναντι τῆς, ὅσον τὰ δικὰ τῆς σχεδία σιενῶν κρέπεται μετὰ τὴν βιαιότητα πρὸς τὴν ἀντιθετικὴν κατεῦθυνσιν.

Ἡ δικὴ μας λοιπὸν πολιτικὴ κρέπεται νὰ συγκεντρωθῇ σὴν αἰτία, ὡς ἔντε νὰ μὴ βρεθῶμε ἓνα καλὸ πρῶν ὑποχρεωμένοι νὰ προσκυνῶμε πρὸς τὸν κομμουνισμὸν τῶν Σοβιέτ. Ἡ Ἑλλάς κρέπεται νὰ φθάσῃ σὴν ἔσχατη παραφροσύνη, γὰρ νὰ κηρυχθῇ ἐχθρική πρὸς τὴν θάλασσαν, πού τὴν περιβραβεῖ σχεδὸν ὀλόκληρη: νὰ κηρυχθῇ ἀντίθετος πρὸς τὴν δικὴν τῆς ἰστορίας καὶ πρὸς τὸν πολιτισμὸν τῆς: γὰρ νὰ δεχθῇ «μὲν νέα τάξιν» πού κατεχρῶν οἱ κομμουνιστὰι μας: μὲν πού συνεχῶς διαψεύδονται ὅλες τῶν οἱ θεωρίαι καὶ ὅλες τῶν οἱ προβλέψεις.

"FREE EUROPE."

Ἡ Γιουγκοσλαβική «διανόηση» καὶ ὁ κομμουνισμός

Ἡ θέση σήμερα τῶν διανοομένων στὴ Γιουγκοσλαβία, μπορούμε νὰ πούμε πὼς εἶναι ἡ ἴδια, ὅπως σὲ κάθε χώρα ὅπου τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα ἔκαμε μιὰ ἐπανάσταση καὶ τώρα ἐνισχύει τὴν ἰσχύ του. Γιὰ τοῦτο εἶναι σημαντικό νὰ ἐξηγηθεῖ πρῶτα ἡ θέση τῶν διανοομένων μέσα στὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα, πρὶν καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου.

Τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Γιουγκοσλαβίας, πού ἱδρύθηκε ὕστερα ἀπὸ τὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμον, εἶχε ἀνάμεσα στὰ μέλη του μιὰ σχετικὰ μεγάλη ἀναλογία διανοομένων. Τὸ Κόμμα ἦταν σὲ θέση νὰ δρᾷ καὶ νὰ κινεῖται ἐλεύθερα στὴ δημοσία ζωὴ, ὅπως ἄλλα τὰ ἄλλα πολιτικὰ κόμματα, καὶ δὲν ἦταν ἐπικίνδυνον νὰ ἀνηκεῖ κανεὶς σ' αὐτό. Ἡ δεξιὴ κλιμάκωσις ὕστερα ἀπὸ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, ἐνίσχυσε τὴν πεποιθησὴν πὼς τὸ Κ.Κ. ἦταν τὸ κόμμα πού σὲ πλλὰς χώρες θα ἔπαιρνε τὴν ἀρχὴ καὶ πὼς, γιὰ τοῦτο, τὸ νὰ ἐντοχθεῖ κανεὶς σ' αὐτό, ἦταν σὰ νὰ ἐντάσσεται στὸν κόμμα τοῦ μέλλοντος.

Αὐτὴ ὁμῶς ἡ κατάσταση δὲν κράτησε γιὰ πάρα πολὺ καιρὸ. Οἱ μάζες καὶ πρῶτα—πρῶτα οἱ διανοομένοι, ἐγκλιτέλιψον σὲ μεγάλη ἔκταση τὸ κόμμα στον ἀποκηριχτικὴν, θεωρήθηκα παρανομο καὶ εἰς ὄρηγαι τοῦ φυλακιστικῶν καὶ ἰδιαιτέρως διὰν ἐπιδόθηκε σὲ παράνομη καὶ τρομοκροτικὴ δρῶση.

Ἐνα μεγάλο μέρος τῶν διανοομένων, πού τώρα πιά δὲν εἶναι κομμουνιστές, μῆκρον σὲ ἄλλα πολιτικὰ κόμματα πορευομένην αὐτὰ ὡς τὸ τέλος, πεισμένοι πὼς θὰ βροῦν σὲ τὰ καταφύγια καὶ παραγωγὴ ἐκεῖ εἰς ἐπανάστατικὴν τὴν ἰσχύ ἐξασφαιστικῶν ὀλοτότερον. Λίγα αἶμα μετονάστεψαν στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση, ὅπου ἡ ὑποδοχὴ τους δὲν σιάνθηκα καθολοῦ ἐνθουσιαστικὴ. Ἡ ἀπψη τῆς διεθνούς ὀργάνωσης τοῦ Κ.Κ. ἦταν, πὼς το καθῆκον κάθε μέλους καὶ ἰδιαιτέρως ἐκείνων πού προέρχονται ἀπ' τοὺς διανοομένους, ἦτον νὰ πορευομένην καὶ νὰ ἐργαστοῖ στὴ χώρα του, ἀδωφορόντας γιὰ τὸν κίνεον.

Ἀκόμα ὁμῶς καὶ τὴν ἐποχὴ τῆς ἐπικίνδυνης παράνομης δρῶσης, τὸ Κόμμα εἶχε μερικά μέλη πού ἀνηκᾶν στοῦ διανοομένου. Κατὰ ἕνα μέρος ἦταν σπουδοστές τῶν Πανεπιστημίων καὶ τῶν ἄλλων ἐιδικευμένων σχολῶν, πού τελειόγοντας τὴς σπουδῆς τους καὶ βρίσκοντες

δουλειά, βαθμηδὸν ἀδυνατίζαν στὴν ἐπανοστατικὴν τὴν ὀρηγ, χάνοντες στὸ τέλος κάθε ἴσχυος τῆς Πίσως σπ' αὐτοὺς βρισκονταί αἶμα πού εἶχον οἰκογενειοκτῆς δεσμοὺς καὶ ἀνεξορτητὰ μέσα καὶ πού γιὰ τοὺς ἢ σωματικὴν σὶδὸ Κόμμα δὲν ἦταν κίνεον ἢ φόβος. Τὸ Κόμμα δὲν μπορούσε νὰ τραβῆται τοὺς διανοομένους σὲ μιὰ μεγάλη ἀναλογία, γιὰτι ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ζητοῦσε ἀπὸ τὰ μέλη του νὰ ἀναλαβοῦν παραλογοὺς κινδύνους καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο γιὰτι ὤφειλαν νὰ ἀπαρνηθοῦν κάθε πίστη στὴν οἰκογένεια, τὴν χώρα καὶ τὴς ἄλλες παραδοσεις τῆς κοινωίας, τὴς υποχρεωσὴν νὰ ὑπακούω ἐν ὀμόματι, σὲ διαταγὰς πού ἔφτανον ἀπὸ ἕνα μακρινὸ κέντρο, διαταγὰς πού ἦταν ἀντίθετες πρὸς τὴς προβλέψεις τοῦ λαοῦ. Ὁ τρόπος πού ποίρνονταν ἀπὸ μακρὰ εἰς ἀποφάσεις, ἔθιγαν τὴς ἀνεξορτητὰς διάνοις. Καὶ πρέπει νὰ πούμε ὁκὸμη πὼς τὴς ἔθιγε τὸ ὅτι εἰ σκοποὶ τοῦ Κ. Κ. ἦταν καθ' ὀρμένον ἀπ' ἀρχῆς σὶς σκέψεις τῶν ἱδρυτῶν του, ὡς εἰ προεξορχουσας γραμμῆς καὶ ὄχι τὸ ἐνδιωφορον γιὰ τὴς μοζες. Ἐτοὶ οἱ διανοομένοι δὲν κριτάζονταν μὲ πλὴ ἐυμένεια, σὲ ἕνα κόμμα πού βασιζετο στὴ χωρὶς οὐζιτήσεις πειθαρχίᾳ.

Ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος τοποθέτησε τὸ Κ.Κ.Γ. στο γερμανικὸ στρατόπεδον. Ὑστερα ἀπὸ τὸ Σόμφωνο φιλίας Γερμανίας—Σοβιετικῆς Ἐνωσῆς, ἡ κομμουνιστικὴ κρουγὴ τοῦ Κ.Κ.Γ. ἦταν: «Δὲν πρέπει μὲ κανένα τρόπο νὰ πολεμήσομε στὸ πλεονεκτήτων Δυτικῶν Δημοκρατικῶν. Δὲν πρέπει νὰ χύσομε οἶμα γιὰ τὴν ἀμυνα τοῦ Δυτικοῦ Ἰμπεριαλισμοῦ. Πρέπει νὰ συμπετάρομε κάθε προσπάθεια πού ὀδηγεῖ σὲ πόλεμον καὶ κἀθε βὸ ἠθεῖα στὸν κλονισμένο καπιταλισμό». Στὴς 27 Μαρτίου 1941 καὶ τὴς ἐπόμενες μέρες, ὡς τὴ γερμανικὴ ἐπίθεση, τὰ συνήματα πού οἱ κομμουνιστές ἔγραφαν σὶς τοίχους τῶν σπιτιῶν τοῦ Βελιγραδιῦ ἔλεγον: «Δὲ θέλομε πῆλεμο! Θέλομε εἰρήνην καὶ φιλίᾳ!». Καὶ τὰ ὑπολιματὰ αὐτῶν τῶν ἐπιγραφῶν μπορούν ὁκὸμη καὶ σήμερα νὰ διευρυτοῦν πῶνα στοὺς τοίχους, μόνο πού τώρα προσχετικὰ καθοριστικῶν. Οἱ Κομμουνιστές ἐν εἶχαν παρὰ ἕνα μόνο σύνθημα: «Συνε-

γασίᾳ μὲ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση». Ὅπου μπορούσαν χάρεζαν μὲ κίμα ἰες κόκκινα ἀστέρια καὶ σφουδρεπτα καὶ προσπάθοῦσαν μὲ κάθε τρόπο νὰ δημιουργοῦν ἐπεισόδια. Οἱ ἰδέες ὁμῶς τῶν κομμουνιστῶν ριζικὰ διέφεραν ἀπὸ τὴς ἰδέες τοῦ λαοῦ. Ἐτοὶ ὁ Στρατὸς ἀνάτρεψε τὴν Κυβέρνηση πού εἶχε ὑπογράψει τὴ Συμφωνία μὲ τὴ Γερμανία, χωρὶς νὰ τὸ ἔξει τὸ Κ.Κ.Γ., ὅπως τὸ παραδέχτηκε ὁ σημερινὸς Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας στὴ Κυβέρνηση τοῦ Τίτο, σὲ ἕνα ἄρθρον τοῦ δημοσιευμένου σὶς ἔφημεριδες τοῦ Βελιγραδιῦ τὴν ἐπέτειον τῆς 27 Μαρτίου. Σαῦτὸ γράφει πὼς τὸ Κ.Κ.Γ. ὄχι μόνο δὲν συμμετέχε σὶδὸ κίνημα, ἀλλὰ καὶ δὲν τὸ περιέμενε.

Κι' ὅταν ἡ Γερμανία ἐπετέθηκε κατὰ τῆς Γιουγκοσλαβίας τὸ Κ.Κ.Γ. μοιράζε προηρῶς στὸς στρατιώτες, προσκολόντας τους νὰ μὴν πολυμήσουν, νὰ σκοτώσουν τοὺς ἀξιοματικὸς τους καὶ νὰ γυρίσουν σπῆια τους. Οἱ Γιουγκοσλάβοι κομμουνιστές διακήρυξαν πὼς εἶναι ἀπόλυτα ἱκανοποιημένοι μὲ τὴ γερμανικὴ κατοχὴ. Ἀπολάβαν ἄλλα τὰ προνόμια πού δικαιούνται οἱ φίλοι τῶν φίλων.

Δὲν ἔκρυβαν τὰ πολιτικὰ τους φρονήματα καὶ δροῦσαν μὲ μεγάλητερὴ ἐλευθερία ἀπὸ τοὺς ἄλλους πολίτες. Κι' οἱ πατριώτες πού ἀγωνίζονταν γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς χώρας τους, παραπονιόνταν, πολὺ πρὶν συμβεῖ ὀποιαδήποτε ἀνοιχτὴ συγκρούση μὲ τοὺς κομμουνιστές πὼς οἱ ταλευτοῖοι αὐτοὶ παραδίναν σὶς γερμανικὴς ἀρχῆς τοὺς πατριώτες πού ἀγωνίζονταν σὰ βουνὰ ἢ κρύβονταν σὶς πόλεις. Φυσικὰ αὐτὴ ἡ ὀτόση ἔλαμε τὸ Κ.Κ.Γ. ἀντιδημοτικὸ καὶ οἱ ὀδοδοί του, ἀνάμεσα σὶς διανοομένους, ἦτον λίγοι. Ὅταν τὸν Ἰούνιον τοῦ 1941 ἡ γερμανικὴ ἐπίθεση στράφηκε ἐναντίον τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσῆς, εἰ Γερμανοὶ ὄρχισαν, χωρὶς τύψη, νὰ ἐκκαθορίζουν κάθε Γιουγκοσλάβο κομμουνιστὴν, ἰσαιοτέρως δὲ ἐκείνους πού θεωροῦνταν διανοομένοι. Αὐτὴ ἡ δίωξη ἦταν ὁ πρῶτος καὶ πῶς κομμουνιστὴς ἀποῦρθηκα σὶδὸ βουνὰ καὶ ἀρχισαν τὸν ἀγῶνα τους ἐναντίον τῶν γερμανῶν. Ὁ θεῦτος, ἦτον ἡ ἀνάγκη νὰ προσφέρουν ἐνίσχυση στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση, ὅσο πολὺς ἀπώλειες κι' ἂν συνεπάγονταν τιλικὰ, ὀσημαντικὴ κι' ἂν ἀποδείχονταν καλὰ. Τέλος, ἡ ἰάση νὰ ἀποχτήσουν ἔνωση καὶ ἐξουσία μὲ τὴ βία μεγαλῶσε κίόλας, ἀνάμεσα σὶς ἠέτες, μέλο πού αὐτὴ ἡ τάση ἦταν ἀντίθετη πρὸς τὴ θέληση τοῦ λαοῦ.

Αὐτὲς οἱ ἰδέες, μέσα σὶς στενὰ ὄρια τῆς κομμουνιστικῆς θεωρίας, δὲν μπορούσαν νὰ τραβῆξουν τοὺς ἔξω ἀπὸ τὸ Κόμμα διανοομένους. Μερικοὶ ὁμῶς ἀπὸ τοὺς διανοομένους, καὶ τὸ λαὸ προσελκύστηκαν,

ἂν ὄχι μέσα σὶδὸ Κ.Κ.Γ., πάντως σὲ συνεργασίᾳ μὲ τοὺς κομμουνιστὴς, μιὰ κι' οἱ κομμουνιστὴς συνεργάζονταν μὲ τὴς ἀγωνιζόμενες πατριωτικὴς δυνάμεις, πού βρίσκονταν σὰ βουνὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς κατοχῆς. Δὲν πέροσε ὁμῶς πολὺς καιροὶ γιὰ νὰ γίαι ἐπιτηρητὸ πὼς τὸ κίνημα αὐτὸ ἐξυπηρετοῦσε πρῶτιστὰ τὰ συμφέροντα τῆς παγκόσμιας κομμουνιστικῆς ὀργάνωσης καὶ οἱ μάζες, μάζι μὲ τοὺς λίγους διανοομένους πού μόλις εἶχαν συμματάσχει σὶδὸ κίνημα, τὸ ἐγκριτέλιψαν καὶ οἱ κομμουνιστὴς ἔμειναν μόνοι.

Τὸ Ἐθνικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Κίνημα μὲ τὸ ὀποῖο τὸ Κ.Κ.Γ. κάλυπτε τὴς πράξεις του, ἀποστρέφονταν ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοὺς διανοομένους πού βρίσκονταν ἔξω ἀπὸ τὸ Κόμμα. Ὅτε ὁμῶς καὶ οἱ διανοομένοι μέσα σὶδὸ Κόμμα περνοῦν πολὺ πῶς καλὰ. Ὑστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια ἀγῶνων, τὰ λίγα γερὰ μωρφωμένα μέλη τοῦ Κομματός, κατεχουν ἀκομη ἀσημες θέσεις, ἐνῶ ἡ ἡγεσία παραμένει σὶς χερσὶς μισομορφωμένων προσώπων.

Τὸ Κόμμα δὲν εἶχε αὐτὸ πρὶν, ὄτε μετὰ τὴν ἐναρξὴ τῶν ἀγῶνων του, τὴν ὑποστήριξη τῶν μαζῶν. Τὸ μόνο πού μπορούσε ἦταν νὰ ριχθεῖ σὶς μάζες πού ἀνήκον σὶς ἄλλα κόμματα. Κι' οὐτὲς δὲν ἦταν δυνατό νὰ πωρταυρθοῦν ἐσο ὀδηγοῦνταν ἀπὸ διανοομένους πού ἀρνιόνταν νὰ ὀκολοῦθησῶν τὸ Κ.Κ.Γ. Ἐτοὶ ἔγινε προσπάθεια νὰ χωριστοῦν οἱ μάζες ἀπ' τοὺς ἠέτες τους κι' ὅταν αὐτὸ δὲν ἔφευ ἀποτέλεσμα, εἰ προσπάθειες στράφηκαν σὶδὸ χωρισμὸ ἠγετῶν καὶ μαζῶν, μὲ τὴ φιλία τῶν ἀρχηγῶν πού δὲν ἔχονταν νὰ συνεργαστοῦν μὲ τοὺς κομμουνιστὴς. Μ' αὐτὴ τὴν ἀρχὴ, τὸ 1943 φυλακιστικὴ ὀ αντιπρόεδρος τοῦ Κροατικοῦ Ἀγροτικοῦ Κομματός Κόσουτις καὶ μεχρὶ σήμερα δὲν ἀπολύθηκε.

Γιὰ νὰ ἀποδεχθεῖ πὼς οἱ κομμουνιστὴς μπορούν νὰ παρσαῦσουν τὴς μάζες μόνον διὰν βρίσκονται χωρὶς ἠέτες, εἶναι ἀρκετὸ νὰ ἀναφερθεῖ πὼς ὁ πυρήνας τῶν ἀνταρτικῶν δυνάμεων, ὀποτελεῖτο πὸ ἐντοση τῶν ἀγῶνων τους, ἀποτελεῖτο πὸ Σέρβους τῆς Κροατίας καὶ τῆς Βοσνίας, πού οἱ ἀρχηγοὶ τους εἶχαν σκοτωθεῖ. Ἐτοὶ οἱ διανοομένοι ἔπρεπε ἦνὰ προσελκύστοῦν—μέθοδο πού ἐφαρμοστικὴ σὲ πολὺ μικρὸ ἀριθμὸ ἀτόμων—ἦ νὰ ἐξουθενωθοῦν. Σὲ λίγο ὁμῶς ἡ καταστοση πῆρε μὲ νέα ὄψη. Τὸ Ἐθνικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Κίνημα μπορούσε νὰ κερδίσει τὴν διεθνῆ ἀναγνώριση καὶ τὴ διεθνή βοήθεια σὰ ὄλικὸ, ἂν πορευοῦσῶνταν σαν ἕνα πανεθνικὸ κίνημα. Τὸ Κ.Κ.Γ. δὲν μπορούσε ἀνοιχτὰ νὰ πορευοῦσῶν μὲ τὸ πραγματικὸ του ὄνομα, τοὺς ἠέτες του καὶ τὰ σχέδια του. Καλύφθηκε λοιπὸν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Κινήματος. Τὸ

δνομα αυτό δεν πρόδιδε τίποτα και τίποτα δεν έθιγε, επισημώς όμως δεν κατορθώνε να παραούρει κινέον. Ο κοσμος φωτόσε με πείσμα ποιοι βρίσκονταν μέσα στο κίνημα, για να μπορεί έτσι να βρεί τι πραγματικά αντιπροσώπευε. Αρχισα τότε το κίνημα των ανθρωπων με τα γνωστά όνόματα, αλλά ο αριθμός των «έξοχοτήτων» συντρυόταν μάλλον από την άικανότητα εκείνων που μια φορά μπηκαν, να έγκυταλείψουν το κίνημα, πορα απο το φιάσιμο των μελών. Στις περιοχές που το κίνημα είχε έγκαθηρύνει την εξουσία του, μπορούσε κανένας, με πολλούς κινδύνους γι' αυτόν, να αποφύγει την συμμετοχή του, αλλά για κι είχε συμμετοχέι, ούτε ιδέα για να το έγκαταλείψει. Οι γερμανικές δυνάμεις κατοχής είχαν γίνει ανηλεείς για τους διανοούμενους του κινήματος, εκτός αν γίνονταν προδότες. Δεν μπορούσαν τώρα να αφήσουν το κίνημα, ύστερα απο όλες τις διώξεις, τις φωνές και τις κατασχέσεις: έπρεπε να πάνε τον τόπο τους ως το τέλος. Οι κομμουνιστές έβγαλαν τους τοποθετούσαν σε δύσκολες καταστάσεις, ένοχοποιόντας τους στις ενέργειές τους και εξαγαλίζοντας τους έτσι να ζητήσουν καταφύγιο στα βουνά. Και μια φορά εκεί, εξαγκαζόνταν να συμμετόσχουν σε αιματηρές πράξεις, πού ύστερα απ' αυτές δεν υπήρχε επιστροφή.

Το «ψήρεμα» όμως των «έξοχοτήτων» δεν έδωσε οπουδήποτε αποτέλεσμα. Λίγοι γέροι, άκατόριστοι στην πολιτική, προσήλθαν στο κίνημα. Ήταν άνθρωποι γερασμένοι, σκιάς απο τις έξοχότητες των περασμένων, άνικανοι να δούν τα πράγματα κάτω απο το αληθινό τους φως, και για τουτό βεβαία οι πιο άέεως υπέρσδεκτοι, ως κατάλληλα διακοσμητικά αντικείμενα, όπως ο Κρόατης συνροφάας Βλαδίμηρος Νάζορ και ο Ίωσηφ Σμονιλάκας. Άλλοι που προσχώρησαν στο κίνημα ήταν πολιτικά κοροσκοποί, πού είχαν υποστηρίξει κάθε καθεστώς, ακόμα και τη γερμανική κατοχή, και πού τώρα βλέποντας το μέρος τους να χάνει, βιάζονταν να πληρώσουν για το άμύρτημά τους, με το να προσχωρήσουν έγκαίρως στο «Απελευθερωτικό Κίνημα». Ανάμεσα σ αυτούς βρίσκονταν ο άλλοτε συντογματάρχης των Ούσοχοι Σ. Φίλιπποβιτς, ο Βλ. Κίμπνικακ και άλλοι. Αυτοί οι προσήλυτοι ήταν για δυο λόγους χρήσιμοι: χρησίμευαν για δόλωμα, ενώ συνχρόνως η αντίθετη παρατύξη δεν μπορούσε να τους χρησιμοποιήσει. Και επειδή δεν υπήρχε προσφορά για επίλογη, οποιοσδήποτε ήταν καποιος ή-κάτι, ανεξέλεγκτα προς το παρελθόν του, γίνονταν δεχτός.

Οι διανοούμενοι όμως, πού είχαν πείρα από το 1941 τείναι κομμουνισμός, άρ-

νόταν και τώρα να προσχωρήσουν στο κίνημα, γιατί δεν έπιθυμούσαν να βοηθήσουν μια κίνηση που άκολουθεύσε τα ίχνη της δικτατορίας. Έτσι ο αριθμός των νέων μελών παρέμενε πάντα μικρός.

Οι Γιουγκοσλάβοι διανοούμενοι προέρχοντι κυρίως από τις δημόσιες υπηρεσίες και πολλοί λίγοι όνήκουν στα ελεύθερα επαγγέλματα. Γι' αυτή την οίτια σε κάθε πόλη πού το Έθνικο Απελευθερωτικό Κίνημα την κέρδιζε, όλοι οι δημόσιοι λειτουργοί άπολύονταν άμάσως και μια μόνη έξουσία αναγκάζονταν: η Έθνική Απελευθ Επιτροπή. Έτσι, ύστερα απο μακροχρονη και εύκολη έθρική κατοχή, οι διανοούμενοι άφίνονταν, μαζί με τους δικούς τους, χωρίς ψωμί και χωρίς κμμιά ένδειξη για το μέλλον. Άνεργατιστοι απο την άπελπισία τους, ήταν έτοιμοι να δεχτούν ό,τι κι αν βρίσκονταν στο δρόμο τους και τότε μεγάλος αριθμός άρχισε να προσχωρεί, απο άνάγκη, στο κίνημα.

Τώρα όμως άρχίζει νέος τρόπος λειτουργίας για τις υπηρεσίες και τους υπαλλήλους, με τη συνεχή παρακολούθηση της μυστικής αστυνομίας, με προδοσίες και φεβρορισμό. Κάθε Έθνική Απελευθερωτική Επιτροπή πρέπει να καταρτισει για κάθε υπάλληλο τα «χαρακτηριστικά», δηλ. ένα μυστικό έπίσημο σελτίο για την διαγωγή του, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την κατοχή, κι ανάλογη με τα στοιχεία ήταν η τύχη κάθε υπαλλήλου.

Ένας όρισμένος αριθμός υπαλλήλων πάντως πορέμειν. Τουτο όφείλονται στο ότι το Κ.Κ.Γ., όπως είδαμε, δεν διέθετε άρκετά μορφωμένα μέλη. Οι παλιοί υπάλληλοι πού πορέμειναν, υπεββάστηκαν πάντως, μ' όλο πού έχουν όλο το βάρος και την ευθύνη των υπηρεσιών. Σε κάθε ύπουργείο, τη θέση του Προσωπάρχη την κατέχει μέλος του Κομματος, πού έχει και την τελευταία λέξη, σε περίπτωση διαφωνίας, άκόμη και με τον ύπουργό. Έτσι οι υπάλληλοι πού πορέμειναν στις θέσεις τους ζούν με το συνεχή φόβο μήπως δεν φοίνονται άρκετά δραστήριοι και άφοσιωμένοι, μήπως χαρακτηριστούν «αντιδραστικοί». Για να το άπο ύγουν πρέπει να όνήκουν σε διάφορες Απελευθερωτικές Επιτροπές, να συμμετέχουν σε άνορθωτες και άεπιλείφτες διαλέξεις και διαδηλώσεις κάθε είδους... Εκεί πρέπει να τραγουούν, να κρουάζουν διάφορα συνθήματα, σε δήμεν χαρούμενες και ψεύτικες διασκεδάσεις: άποχρώνονται να κευθαλούν σημείες, εκόνες κομμουνιστών ή γετών και έπιγραφές: το νέλιο και το έθνικό ένθος έπιβάλλονται και ο λαός «βελιγατικά» συμμετέχει σε όλα ούτά, για να κρυπτησει τη δουλειά του και μαζί μούτη ένα κομάτι ψωμί.

Οι έπαγγελματίες άνοώσεις δεν προσφέρουν προστασία σ αυτούς τους ανθρώ-

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΙΔΙΑΖΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Υ. Μειονεκτήματα της Έλληνικής Οικονομίας

Στην άνεζήτηση ενός καταλλήλου για τη χώρα μας, οικονομικού συστήματος ό μεγαλύτερος κίνουος, πού διατρέχουμε, είναι μήπως πεσομε σε άυτοσχεδιασμό και ό καλύτερος τρόπος να τον αποφύγουμε είναι, να στηριχθούμε στην πείρα έξεταζόντες προσεκτικά τα άποτελέσματα ό και άλλου, πού όφειλονται, ποιές είναι τις ξένες και πώς θα μπορούσαμε να αντιμετώπισουμε αυτές τις διαφρές έφορμόζοντας για αυτές και δοκιμασμένες μεθόδους.

Από τα συστήματα, πού έχουν εφαρμοσθή στην νεώτερη οικονομία, κανένα δεν είναι ακριβώς καθορισμένο: μεγαλύτερες άκόμη δυσκολίες θα βρή κανείς αν έπιχει-

ρήση να κατονομάσει το καθένα με το κύριο χαρακτηριστικό του. Ένας συγχρονος οικονομολόγος τα καθορίζει ως εξής:

1) Το σύστημα έλευθερας προσφοράς και ζήτησης.

2) Η σχεδιασμένη οικονομία.

3) Η διευθυνομένη οικονομία.

Το καθένα απο ούτα έχει ήδη εφαρμοσθή με διαφορετικό βαθμό επιτυχίας σε κάθε χώρα. Στη χώρα μας έπιτύχησε το πρώτο με πολύ μικρή επιτυχία, απειύγαμε δε έντελώς στην πρόσφατη προσπάθειά μας να εφαρμόσουμε το τρίτο.

Δεν δοκιμάσαμε το δεύτερο. Αναλύοντας τις δυσκολίες πού βρήκαμε στην εφαρμογή, καθώς και εκείνες πού εύκολα και με βεβαιότητα συναγονται απο τη θεω-

πως είναι μια τοξη παροοίων, σε αντίθεση με το νεο καθεστώς. Κάθε δημοσίευμο, έφημερίδες και περιοδικά, καθώς και κάθε βιβλίο, πρέπει να έγκριθεί απ' την κυβέρνηση. Έτσι αν οι ιδέες δεν είναι σύμφωνα με ούτες πού εκφράζει το καθεστώς, δεν γίνεται σκεψη να δημοσιευθούν.

Θα γεννηθή Γωας, σήμεριούς, το έρωτημα: όφείλουν οι δημοσίευμοι να μετασυσταθούν; Η άπάντηση είναι πού ό άλη: τετα εντετατιστο εν ύπόρχει. Σε ταυτα δεν εντετα δεια το έγκο σλειψει τη γάφο. Ηοι ή τορ άικρη ενος άικρη έχει ως σπτελισμα την έταλεια τις ύπικ άικης και κάθε περιεοικου σιοικηου, εκτός σπε τις κινδύνους διάλειω, σπο τις έρχές, πού εκτιθεται η έικρη ενια του δραπειη.

Σήμερα οι διανοούμενοι της Γιουγκοσλαβίας ένμπορούν να πουλέψουν και έτσι είναι ύπικ άικης κατοστραμένοι είναι άπειλομένοι απο τη δημοσία ζωη, γιατί ό μένος έρεμος πού ύπορχει προς ούτην περιόει σπο το Κ.Κ.Γ. Κιη άικης βια τις σποσικέρης απο κάθε είδους νέμης σιόικης. Κι έτας σρικίνιοι σκέρια να συμμετόσχουν σε μια δικτοτορική διακυβέρηση. Βεββαία και σωτηρια μπει να έρπει μόνιν σπ'έξο, δχι με μίση ένσπλης έπιμβασης, αλλά ως ημική ύποστικέρη.

τους και οι δημόσιοι υπάλληλοι πρέπει να είναι μέλη των συνδικάτων. Η συμμετοχή σούτα θεωρητικώς είναι προαιρητική, στην πραγματικότητα όμως, καταναγκαστική. Πληρώνουν σούτο βαρείες μηνιαίες συνδρομές, χωρίς να προσφέρουν καμιά προστασία στα μέλη τους.

Έξ άλλου το Κόμμα, έξόντας καλά, πώς οι σκληροτραχηλοι διανοούμενοι δεν θα μπορούσαν να ανιδράσουν χωρίς την άναγκία οικονομική ενίσχυση, φροντισια να έξαλείψαι κάθε δυσνοτητα για έργασια, έξω απ' τις κρατικές ύπηρεσίες. Έτσι με τη ριομηχανία στο χέρια του κράτους, με ανυπαρξία έμπορίου και με τη ρήτρα των συλλογικών συμβάσεων έργασιας, πού δεν επιτρέπει την απολυση ή την χρησιμοποίηση υπαλλήλων, χωρίς την ύφωνη γνώμη των συνδικατών, όλες οι πορτες πορμένουν κλειστές.

Τα ελεύθερα επαγγέλματα άπλως ύφιστανται. Οι γιατροι είναι πολιτικώς έπιστρατευμένοι, χωρίς να πληρώνονται. Οι μηχανικοί, σε μια χώρα πού ό μόνος έργοσότης είναι το κράτος και οι έκδομικές έργασιας είναι ανυπαρχτες απο έλλειψη ύλικών, πρέπει να ζητήσουν δουλειά στις κρατικές ύπηρεσίες.

Και σφού, για χρόνια, δεν ύφιστανται νόμοι στη Γιουγκοσλαβία, δεν ύπάρχει βεβαία πολύ έργασια για τους δικηγόρους. Αυτοί άλλωστε έπίσημα δηλώθηκε

ρηση των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών της χώρας μας θα καταλήξουμε ευκολότερα και στο συμπέρασμα σχετικά με το τί μέτρα προσαρμογής καθιστά αυτή απαραίτητα.

Α'. ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το πρώτο σύστημα, το της ελευθέρως προσφοράς και ζήτησης, είναι αυτό που δνομάζεται συνήθως φιλελεύθερο καπιταλιστικό σύστημα. Ίσχυος προγραμματικά σε αρκετά καθαρή μορφή τον περασμένον αιώνα έως την εποχή που η ελευθερία περιωρίσθηκε, από το ένα μέρος με τον συνασπισμό των επιχειρηματιών (καρτέλ, τρασί) και από το άλλο με το συνασπισμό των εργατών (συνδικαλισμός). Γιατί δεν κατώρθωσε να ανταποκριθῆ στους δικούς μας δρους;

Το σύστημα αυτό, χαρακτηρίζεται επιστημονικά ως το «της ελευθέρως προσφοράς και ζήτησης», του ελευθέρου συναγωνισμού δηλαδή, γιατί αυτή είναι η κυρία του διαφορά σχετικά με τα δύο άλλα. Αν αφήσουμε όμως κατά μέρος αυτή τη σχετικότητα, θα ίσοουμε άλλα χαρακτηριστικά του επίσης σημαντικά. Ένα από αυτά είναι ότι ο αυτό επικρατεί εκείνος που έχει σχηματίσει ήδη κεφάλαιο. Γι' αυτό ο έλληνοικός δρος «κεφαλαιοκρατικό σύστημα» είναι αρκετά επιτυχής. Από αυτό άμεσως συνάγεται, ότι εκείνες οι χώρες που για οποιοδήποτε λόγο έχουν ήδη σχηματίσει κεφάλαιο βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση. Είναι λοιπόν άμεσως φανερό ότι η δική μας χώρα, η οποία ακολουθεί από το πολύ μακρὰν και επ' ουδ' αμία τις άλλες χώρες στην απόκτηση κεφαλαίου—βρίσκεται σε θέση ανάλογα μειονεκτική.

Το κεφάλαιο έχει σημαντικό αριθμό συστατικών στοιχείων: εγκαταστάσεις, πείραν οργανώσεων, τεχνικήν εκπαίδεισιν, πίστην, ... Όταν η Αγγλία άρχισε να αποκτά κεφάλαιον το ήμεροίσιον ήταν χαμηλότατο και οι ώρες εργασίας 10-16 στο είκοσιτετρωρο, και η ναυτική δύναμη συμμετείχε σιδή σηματισμό αυτού του κεφαλαίου. Όταν η Αμερική άρχισε να σχηματίζει κεφάλαιο, στήριξε την προστασία της βιομηχανικής της παραγωγής στη γυνωργική παραγωγή η οποία ήταν άσυναγωνιστή πρώτα πρώτα γιατί είχε γήν αφθονία και γόνιμη και έτειτα γιατί διέθετε στις Ντιες Πολιτείες την εργασία των μωρών δούλων σε χαμηλό κόστος. Η Ολλανδία, το Βέλγιο, η Γαλλία έμειναν πάντα συγχρονισμένα: όπως ούποτε στον τεχνικό πολιτισμό γιατί γειτονεύαν με την Αγγλία και είχαν γήν (στη Μητρόπολη ή στις άποικίες). Και αυτή άκόμη η Ιταλία, που δεν διαθέτει αφθονία γήν και πρώτες ύλες, έχει μολα ταύτα μερικά πολύτιμα στοιχεία κεφαλαίου. Ένα από αυτά π. χ

είναι οι εξαιρετικές Ικανότητες του άγροτικού της πληθυσμού, που όφειλονται σιδή ότι εκεί ο άγροτικός πολιτισμός αντίθετα από δ,τι συνέβη στην Έλλάδα με την Τουρκική κατάκτηση δεν υπέστη καμιά διακοπή, παρ' όδες τις μεταπτώσεις της πολιτικής ελευθερίας.

Μερικά παραδείγματα, άρκοον για να δείξουν πόσο το κεφάλαιο (σε όλα του τα στοιχεία που παραπάνω αναφέραμε) κάνει δύσκολο η άδύνοτο το συναγωνισμό για άποιον δεν το κατέχει. Αναφέρεται, ότι για τη διάνοιξη της διώρυγος του Βέλαντ στον Καναδά πένη εργάτες άρκοσαν για να μετατοπίσουν ίσον όγκο χώματος με εκείνον για τον άποιον ήταν άπαραίτητοι 4000 εργάται στη διάνοιξη της διώρυγος του Σουεζ. Αναφέρεται επίσης, ότι η πρόδος της τεχνικής μεταζύ του 1925 και του 1929 είχε για άποίελοσά να αύξηση η ανά μόνάου εργασία παραγωγή κατά 40 οιο στη βιομηχανία της ποτασσης στη Γερμανία, κατά 60 οιο στη βιομηχανία σακχόρεως και 163 οιο στη βιομηχανία έλαστικών στις Η.Π.Α. Η ένεργεια η όποια σήμερα καταβάλλεται από κάθε εργάτη στην Έλλάδα περιορίζεται σχεδόν στη μοίχη του μόνο ένεργεια, τόσο μικρή είναι η κινητήρια δύναμη που διαθέτει η βιομηχανία και η γυνωργία μας.

Στις Η.Π.Α. ο κάθε εργάτης χρησιμοποιεί κατά μέσον όρον τριάντα φορές μεγαλύτερη κινητήρια δύναμη από τη δική του και στην Εύρώπη δέκα φορές μεγαλύτερη. Οι αριθμοί αυτοί δεν μπορεί να εξακριβωθούν, δ νουν όμως μια ιδέα του πόσον είμαστε καθυστερημένοι.

Μιά άλλη ιδιότης του κεφαλαιοκρατικού συστήματος είναι ότι αυτό το διάθεσιμο χρήμα διευθύνεται προς το παραγωγικώτερον σημείο. Στην Έλλάδα αυτό δεν ίσχύει γιατί ανάγκες πολύ σπουδαιότερες, όπως είναι οι άνάγκες συντηρήσεως, άπορροφούν μεγάλο μέρος του διαθέσιμου χρήματος, γιατί η ποιότης του είναι μικρή και η φτώχεια πολύ μεγάλη.

Όπως είναι γνωστό στο κεφαλαιοκρατικό σύστημα η άποταμείωση (δηλαδή η άνανέωση των εγκαταστάσεων, η τεχνική έρευνα, η ίδρυση νέων βιομηχανιών, . . .) όφείλεται κυρίως στα έσοδήματα των πλουσίων, τα έπι πλέον των άναγκών συντηρήσεως των. Στην Έλλάδα, όπου οι πτωχοί είναι πολύ πτωχοί, η ιδιότης αυτή είναι περισσότερο έντονη και γιαυτό βλέπαι κανείς, ότι στα χωριά δεν έχουν καταφέρει άκόμη ούτε το ποτιστικό τους νερό να μωξήσουν, ενώ στις πόλεις υπάρχουν τεχνικές εγκαταστάσεις, που σήμερα (προκολεμικά) καλύπτουν την ύπαρξουσα ζήτηση της ύπαιθρου σε βιομηχανικά προϊόντα.

Η καπιταλιστική οικονομία στηρίζεται στον δανεισμόν του κεφαλαίου στον έπι-

χειρηματία, δέν μπορεί έπομένως να εύδοκιμήσει εκεί όπου το έπιτόκιο στέκεται σε ύψηλά έπίπεδα. Η πείρα όμως αποδεικνύει ότι στη Έλλάδα το έπιτόκιο είναι μεγάλο, γιατί το κεφάλαιο είναι μικρό, η οικονομική όργάνωση κακή, η καταμηση των δανείων πολύ μεγάλη κλπ. Το μεγάλο έπιτόκιο νεκρώνει τις επιχειρήσεις, ίδως τις άγροτικές και συχνά γίνεται αίτια μεταβίβασω; αυτόν σε νέους κατόχους, οι όποιοί δεν έχουν την ανάλογη πείρα. Γίνεται επίσης αίτια δημιουργίας τάξεως άργων εισδηματιών.

Για την καλή λειτουργία του καπιταλιστικού συστήματος πρέπει να είναι δυνατός ο συναγωνισμός όμοειδών επιχειρήσεων, άρκετών σε αριθμό, ώστε να άνεπτυχάναται το μικρότερο δυνατό κόστος άνάλογος της πρόδος της τεχνικής.

Πρέπει έπομένως να συντηρούν δυό όροι. Να ύπαρξη άρκετη άγορά καταναλώσεως, ώστε να άπορροφα τα προϊόντα πολλών όμοειδών επιχειρήσεων και να ύπαρξη πλειονάου κεφαλαίου, ώστε να επενδύεται άμέσως σε νέα όμοειδή επιχείρηση, μόλις η τεχνική πρόδος άδηγήσει σε βελτιώσεως μεθόδους. Για πολλούς κλάδους βιομηχανιών οι όροι αυτοί δεν ύπάρχουν στη χώρα μας.

— Για να εύδοκιμήσει η καπιταλιστική οικονομία, πρέπει να είναι συνδεδεμένη με τη διεσνή άγορά. Ο σύνδεσμος αυτός γίνεται μέσω του κόστους και μέσω των κεφαλαίων. Για λόγους που ήδη άνεφέραμε και άλλους, το κόστος στη χώρα μας βρίσκεται σε ύψηλότερο έπίπεδο. Μέσω των κεφαλαίων εύλογο επίσης κατεστη άδύνατη έω; τώρα, έκτός από έλόχιστες εξαιρέσεις. Αυτό συμβαίνει, γιατί για τις περισσότερες επιχειρήσεις δεν ύπάρχουν έδω οι προϋπθέσεις κερδοφόρου τοποθετήσεως ξένου κεφαλαίου. Η δημιουργία αυτών των προϋποθέσεων δεν ανήκει στο ξένο ιδιωτικό κεφάλαιο. Για να μπορούν π. χ. να λειτουργήσουν πολλές χημικές βιομηχανίες χρειάζεται φθηνό θειικό όξύ μεγάλης καθαρότητος. Για άλλες χρειάζεται αφθονία και φθηνή ένεργεια κ.ο.κ.

— Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της καπιταλιστικής οικονομίας είναι ότι πρέπει η να έχη κανείς ατομική ιδιοκτησία η να ύπαρξη γιαυτόν μισθωτή έργασια. Αν ούδ' όθεν είναι δυνατόν το σύστημα άδηγει σε όλικήν και σε ήθ.κήν άθλιότητα. Πράγματι, ούτε ο θεσμός των κοινωνικών ασφάλιστων, ούτε άλλη πρόβλεψη μπορεί να ίκονοποιήσει ήκικ έκείνους που θα μείνουν για πολύν καιρό χωρίς έργασια. Στη Έλλάδα ίσχύει αυτή η περίπτωσι. Ούτε γή ύπρχει άρκετή, ούτε και βιομηχανία είναι δυνατόν να άνεπτυχθῆ. Μεγάλη άνάλογια του πληθυσμού μας άπασχολείται σε εργασίες έλάχιστα

άποδοτικές, γιατί δέν ύπάρχει άλλη παραγωγικότερη. Άλλες άπασχολούνται μόνο ένα μέρος του χρόνου και τέλος πολλοί άπασχολούνται σε έργασια που δέν άποδούν άπολύτως τίποτε. Η φιλελεύθερη καπιταλιστική οικονομία άπαιτεί εύθύτητα οικονομικού χώρου η όποία δέν ύπάρχει στην Έλλάδα.

Β'. Η ΣΧΕΔΙΑΣΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η σχεδιασμένη οικονομία είναι αυτό που γενικά φέρεται με το όνομα «σοσιαλισμός». Στο σύστημα αυτό λειτουργεί μ ά κεντρική ύπηρεσία η όποία κατανέμει την άπασχόληση του πληθυσμού, έλέγχει τα άποτελέσματα, δηλαδή την άπόδοση και προβλέπει επίσης για την πρόδος της τεχνικής. Όλα τα μέσα της παραγωγής βρίσκονται στη διάθεση της κεντρικής όπτης ύπηρεσίας, δέν ύπάρχει ατομική ιδιοκτησία και αν ύπάρχει άποτελεί όχι σημαντικό στοιχείο στο σύνολο της οικονομίας.

Το σοσιαλιστικό σύστημα εύφανίζεται από πολλές πηγές: από τους οικονομολόγους σοσιαλιστας, οι όποιοί έχουν μελετήσει κατά βάθος το σύστημα τους—άπό τη δική του βέβαια πλευρά— από τους πολιτευόμενους σοσιαλιστας, που μεταχειρίζονται το σύστημα ούδ' ως κομματικό όργανο. . . . Οι πρώτοι, οι πραγματικοί μελετητοί, άνανωρίζουν χωρίς επιφυλάξεις ως άπαραίτητη πρόϋποθεση της σοσιαλιστικής έφ' υρημογής, την πραγματοποίηση της άντιλήψεως των τεχνοκρατών, ότι η τεχνική πρόδος έχει φθάσει σήμερα σε τέτοιο σημείο, ώστε είναι δυνατή η αφθονία και άνετη παραγωγή από δλα τα άνάστα, για όλον τον κόσμο. Τους δευτέρους—και στην κατηγορία αυτών ύπαγονται οι δικοί μας σοσιαλισται— δέν ύπάρχει λόγος να τους λάβη κανείς ύπόψη σε μια ελικρινή άναζήτηση, γιατί αυτοί παραδύρονται στο σοσιαλιστικό δόγμα, είτε γιατί μ' αυτό μπορούν να συγκινήσουν το λαό, είτε γιατί κι' αυτοί έχουν ελικρινώς συγκινήθη από αυτό και πιστεύσει στην πραγματική του δυνατότητα χωρίς έπαρκή στοιχεία έρεύνης.

Η άληθεια είναι πολύ μετριώτερη από τη γνώμη των πρώτων—περιορίζεται—ως προς τα έντυπωσιακά της στοιχεία—στην τεροσία πραγματικώς αύξηση της χρησιμοποιομένης ένεργειας. Αυτό όμως δέν σημαίνει ίσόποση αύξηση της παραγωγής. Μεταζύ του 1839 και ίου 1939 η χρησιμοποιομένη ένεργεια αύξησε περισσότερο από 2000 οιο (άπό 3,5 πέρασε στα 100), ενώ στο ίδιο διάστημα η παραγωγή αύξησε περίπου 250 οιο (άπό τα 27 στα 100), ενώ η παραγωγή τροφίμων αύξησε μόνον 35 οιο. Αύξηση ένεργειας σημαίνει χρήση

μποίηση περισσοτέρου γιάνθρακος και πετρελαίου, καθώς και δέσμευση της υδατικής ενέργειας· αύξηση όμως της παραγωγής προϋποθέτει και άλλους ευνεργούς γωγής, ένας π.χ. εκ των οποίων είναι η αύξηση της καλλιεργουμένης γής ή της αποδόσεώς της κατά μονάδα επιφανείας. Η εφαρμογή των σημερινών βελτιωμένων μεθόδων καλλιέργειας δεν δύναται να εγυνηθή αρκετήν τροφή για όλον τον πληθυσμό της γής· συνεκκενρώως η Εύρωπη παρ' όλην την επιστημονικήν της πρόοδο είναι αναγκασμένη να εισαγει τροφές· ίσως δε θα βρισκότανε σε κατάσταση πείνας, αν δεν είχε ελαττωθή τόσο πολύ ο αριθμός των γεννήσεων και αν από λόγους πολιτικούς ή άλλους, δεν εύρισκαν άγρια στις άλλες Ηπείρους τα βιομηχανικά της προϊόντα. Ο μύθος των βουνών του άδιαθέτου αιταριού και της χρησιμοποιήσεως του κοφέ, εντί κουσίμων, αντίστοιχί ως προς μέν το σιτάρι σε μία τοπική υπερπαραγωγή 10—20 ολο, πού δεν ήταν εύκολο να διατεθί; ως προς δε τον καφέ σε προϊόν δευτερευούσης χρησιμότητας.

Η εθέρωτική επίδραση της τεχνικής προόδου στην αύξηση της παραγωγής είναι άναμφισβήτητη. Άκόμα μεγαλύτερη πιστεύεται με βεβαιότητα σχεδόν ότι θα είναι η πρόοδος που άνορεύεται. Παρ' όλα όμως τα γιγοντισία αυτά βήματα βρισκόμαστε ακόμα μακριά από τον κορυφό. Μεγαλο μέρος του πληθυσμού της γής πεινά, ακόμα δε μεγαλύτερο συντηρείται με τροφές κατώτερης ποιότητας. Η δική μας χώρα βρίσκεται μεταξύ εκείνων που προπολεμικά διέθεταν τροφές μετρίου ποιότητας και άνεπαρκείς σε ποσότητα. Η ούξηση της παραγωγής πεύ άντιστοιχεί στη σημερινή τεχνική, όταν όλες οι έγχεις βελτιώσεις πραγματοποιηθούν, δεν θα καλύψουν τις έλλείψεις μας. Ένας λοιπόν άπυρμαίτος όρος έφ' εφ' ης του σοσιαλισμού λειπει από τη χώρα μας. Πρέπει να συμπληρώσουμε τις τροφές μας από το έξωτερικο, έπιμένως πρέπει να διαθέτομε συνάλλαγμα, Πηγές συνολλάγματος ήσαν έως τώρα κυρίως η έξογωγή προϊόντων, τα μετασσευτικά έμβόσματα ή φριγηός μας ναυτηλία, τα Έλληνικά κεφάλαια του έξω έρικού, ο τουρισμός... Άν έφωμοσθη ο σοσιαλισμός, άν κατοργηθη δηλαδή ή άτομική ιδιοκτησία, μινές από ούτιές τις πηγές θα στεριώσουν. Πράγματι, έφόσον υπάρχουν άλλες χώρες, όπου κοινές μπορεί με τις εικονίες του να έξασφαλίξη ιδιωτική περιουσία, δηλαδή άνεξάρτητη εικονική κατάσταση, είναι πιθανότερο, ότι θα προτιμήση να τοποθετήση τα χρήματά του κάπου έξω από την Έλλάδα. Για τον ίδιο λόγο, από εικονική σκοπιμότητα δηλαδή, θα προκύψη το πρόβλημα της ιδιοκτησίας των έγκαιαστά-

σεων που έχουν ιδρυθή ήδη με έκταπαση περιουσιών που έχουν άποκτηθή έξω από την Έλλάδα.

—Πολύ ισχυρότερος λόγος εναντίον της έφαριούγής του σοσιαλιστικού συστήματος στην Έλλάδα είναι ή μεγάλη κατάπτωση των πηγών του εισοδήματος, ιδίως δε της άγροτικής παραγωγής, ή ήποια μός δίδει έως τώρα το μεγαλύτερον ποσοστόν του. Είναι, θεωρητικά τεύλόχιστον, εύολο να λειτουργη με το σοσιαλιστικό σύστημα ένα εργοστάσιο ή ένα πεδινό άγρόκτημα. Είναι άσφαλώς άδύνατο να εφαρμοσθη το σύστημα αυτό σ' ένα όρεινό χωριό. Η σοσιαλιστική διεύθυνση σημαίνει κατανομή της εργοσίας και μάλιστα κατανομή με κάποια ίσότητα κόπου. Αυτό δεν μπορεί να γίνει σ' ένα όρεινό χωριό όπου τα κτήματα έχουν πικριλότατη γονιμότητα και απαιτούν διαφορετικές φροντίδες καλλιέργειας. Θα μπορούσε βέβαια να προβληθή ή ισχυρισμός, ότι τα όρεινά χωριά θα έξαιρεθύν της σοσιαλιστικοποίησης· αλλά έτσι θα έξαιρεθί το μέγιστο μέρος της χώρας. Η συνάπαρη δύο συστημάτων τόσο διαφορετικών—στην ψυχολογία και στην τεχνική—θα προσθέση μια μεγαλύτερη δυσκολία, όχι μόνο στη συναλλαγή μεταξύ όρεινών και πεδινών περιοχών, αλλά περισσότερο όκόμα για όσους μετακοούν όριστικά από μία σοσιαλιστική περιοχή σε μία άλλη έλευθερος ανταλλαγής προϊόντων· θα μπορούσε να προστεθί ως επίδειξη της διαφοράς οικονομίας ότι στην έποχή της Τουρκοκρατίας ο θεσμός του τσιφλικίου λειτουργησε μόνο στις πεδιάδες.

Άνυπέρβλητη δυσχέρεια στη γενική σοσιαλιστικοποίηση της Έλληνικής οικονομίας θα άποδειχθή ή αδυναμία του κράτους να άνταποκριθί στην εύρήνη, που σε μία τέτοια περίπτωση θα άνελομβονε, να διαθρέψη όλον τον πληθυσμό. Στο σοσιαλιστικό κ' θεστώ εργοδότης είναι το Κράτος και δεν μπορεί να διοφύγη από αυτήν την εύθύνη. Καθώς είναι γνωστό, σήμερα, ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού πεινά. Η κατάσταση των έχοντων εργοσία εργατών βιομηχανίας, έημεσιών και ιδιωτικών υπαλλήλων είναι έντελως πλεονεκτική, γιουτό άλλωστε και ή γενική επίδραση γιουτό διειρηθέν. Προπολεμικά τόσο είναι τα διειρηθέν. Πράγματι, όσο και οι ιδιωτικό Κράτος ως εργοδότης, όσο και οι ιδιωτικές έπιχειρήσεις, κατέβαλαν στο προσωπικό τους όποδοχές π' άντιστοιχοούν μεσίο τρίπλόσιο εισοδήματος. Ήσαν δε οι άπεδοχές εύτες άνεπαρκείς. Βεβαια οι ύπερμωχοι του σοσιαλιστικού συστήματος ύπεστηρίζουν ότι ο σοσιαλισμός θα πολιτλασιόση το εισοδημα. Δεν μπορεί όμως κανείς να μη παραεχθή ότι ή χώρα μας

άστεροδσα σε έδσοφικό πλούτο ποσοτικά και ποιοτικά, και σε βιομηχανικές έγκαιαστάσεις, θα ύστερη ή ανάλογα και σε εισόδημα. Λογαριάζοντας σε 100 χρυσές λίρες κατά έργατη, την άναγκαία δοπάνη για να φθασουμε σε μηχανοκίνητη οικονομία παρλληλη με την άναγκαία δοπάνη για να φθασουμε σε μηχανοκίνητη οικονομία δυτικές χώρες, φθάνουμε στο συμπέροσμα ότι χρειάζονται 200 έκατομμύρια χρυσές λίρες τεύλόχιστον. Κοί αν είχαμε αυτά τα κεφάλαια στη διαθήκη μας, πάλι θα χρειάζοταν να περαση πελύς χρόνος μέχρις ότου πραγματοποιηθή ή έκδωπανησή των κατά τον χρησιμότερο τρόπο.

Η κρατική δαπάνη στη σοσιαλιστική οικονομία είναι πολύ μεγάλη, όφου το Κράτος, όφείλει να προβλέψη για όλα, να τα έφαρισση και να έξασφαλίση τον έλεγχο. Η δοπάνη αυτή είναι τόσο μεγαλύτερη, όσο μεγαλύτερη είναι ή πολυμερφία των πηγών πλούτου και μικρότερο το μέγεθος της κάθε μιάς. Οι ιδιότητες αυτές, άποτέλεσμα των οποίων είναι ή μεγαλύτερος όριθμος μικρών έπιχειρήσεων, τόσο των άγροτικών, όσο και των μεταλλευτικών, και των βιομηχανικών, είναι ένα από τα χαρακτηριστικά της δικής μας οικονομίας· όφείλονται κατά βάθος στην από πολλούς μικρούς σεισμούς συστριφή του έδάφους, ή όποια του έφωσε συνεχί μεταβολή στη σύσταση και στη σχηματική διαμόρφωση. Η κρατική αυτή δαπάνη θα άπορροφά τόσο σημοντικό μέρος του έννικου εισοδήματος, ώστε γρήγορα ή κρατική υπαλληλία πού θα όσκεί αυτή τη λειτουργία, θα γίνει μισητή από το λαό.

Στη σοσιαλιστική οικονομία ή διανομή των αγαθών δεν είναι δυνατόν πορ να είναι κοί ούτε κατά κάποιον τρόπο «σχεδισμένη» όπως και ή παραγωγή. Βεβίως ή χρηματική λειτουργία δεν είναι άσυμβίβαστη με τη σοσιαλιστική οικονομία· έπειδή όμως ή χρηματική λειτουργία προύθηται έλευθερίαν έκλογής αγαθών, ένω ή σοσιαλιστική διοίκηση έχει ή ίδια από πριν άποφασίσει ποιά αγαθά θα καταναλωθούν, θα χρειασθί να συμπίτη ή πρόβλεψη με τις προτιμήσεις του άγοροστικού κοινού, πράγμα πού βέβαια δεν είναι δυνατό Γιαυτό καθώς και ή πείρα άπέδειξε στη Ρωσία, ένα είδος δελτίου θα είναι άνοποφευκτο. Με το δελτίο έπιφορύεται ή οικονομία με μία πρόσθετη καταβολή εργοσίας. Πράγματι, αν μερικά είδη μπορούν να ύποχθουν εύκολα στη διανομή με το δελτίο, όπως π.χ. τα εισαγόμενα ή το ψωμί, γιατί πρέπει τε άλεύρι να περσόη από το μύλο, ή τα βαμβοκερά, γιατί θα περρσούν από το εργοστάσιο... ύπάρχουν άλλα, για τα όποια το δελτίο είναι σχεδόν άδύνατο, όπως π.χ. τα σόγια. Συμβοίνα: όμως ώστε τε αυ ή άλλα τρόφιμα να μπορούν να άντικαταστήσουν

το κρέας· το λάδι μπορεί να άντικαταστωθή από το βούτυρο, ή ζάχαρη από τα φρούτα... όλα αυτά άντιστοιχοούν σε δυσκολίες πραγματικής έφαρμογής τεύ δελτίου.

Το πνεύμα της σοσιαλιστικής διοικήσεως, της κεντρικής δηλοδη ειοκήσεως της παραγωγής και της διανομής, όδη,εί όχι μόνο σε σπατάλη εργοσίας, αλλά και σπατάλη στη διανομή, γιατί κοινές δεν είναι έλεύθερος να έκλεξη ούτο πού άκριβώς χρειάζεται. Έτοι π.χ.—σε μεγαλύτερη βέβαια κλίμακα—η τροφοδοσία ένεσλόχου στρατιωτών άπαιτεί μεγαλύτερη ποσότητα ύλικών από ότι οι ίδιοι θα καταναλώσουν στο σπίτι τους. Η οικονομία πού όφείλεται στην προσωμονή έκκηρνήζεται. Αυτό θα είναι έξοικειωτικό βλοβερό σε μάς, γιατί έδω ή μεγαλύτερη διοφρσποίηση της οικονομίας άπαιτεί—παντού—την ιδιότητα της προσωμογής.

Στη σοσιαλιστική οικονομία ή πρόοδος έπιδικάκεται με την εργοσηριστή έρευνα ειδικών ύπηρεσιών. Έτοι νεκρώνεται ούτο πού όνκομίζουμε «ιδιωτική πρωιβαλία», ή όποια όφείλεται γενικά στην έπίδωξη τεύ κέρδους. Το κέρδος φυσικά έά είναι τόσο περισσότερο, όσο κοί ύστερες μέθοδοι άντικαθιστούν διαρκώς αυτές πού σε κάθε στιγμή χρησιμοποιούνται, όσο καλύτερα διεθύνονται οι έπιχειρήσεις και όσο περισσότερο οι κατασκευασια φέρνον στην αγορά είδη πού έξυπηρετεύν τις άναγκες μας περισσότερο από τα άναγκαία· μενα έως εκείνη τη στιγμή. Έκει όπου ή διαφροπίση των άνογκών είναι, όπως συμβίνει στην Έλλάδα σχετικά με άλλες χώρες, μεγαλύτερη, άναλογα μεγαλύτερη είναι και ή άνάγη της ιδιωτικής πρωιοβουλίας στην έπιτευξη προόδου και προσωμογής.

★

Η πράξη άπέδειξε στη Ρωσία, ότι το σοσιαλιστικό σύστημα όντισπκρίνεται στη θεωρία μάλλον πορ στην πράξη. Η προσωλητυσιή της έννομη ρρίσκειται όχι στα άποτέλεσματα, αλλά στην έντονη εύχή δλων μας για περισσότερο δικαιοσύνη. Στη Ρωσία, έπειτα από πολλές δεκιμ'ς, πού είχαν όρχισαι από την προσπάθεια της έφαρμογής της θεωρητικώτερης μερφής με την κατόργηση τεύ χρήματος, κατέμηνον σ' ένα συμβιβασμό. Σ' ούόν οι μιν άγρ'τες έχουν τώρα άτρεμική ιδιοκτησία γύρω από το 30 σ' έρμμοτα· καλλιεργούν σύγχρονα και ούτην κοί το κοινό άγρόκτημα, καλχς ή σιβχός. Λέγεται ότι τα εισοδήματά τους από την άτρεμική ιδιοκτησία είναι μεγαλύτερα πορ από ότι τις άνελογεί από την κολλιέργεια του κοινού άγροκίματος.

Στη βιομηχανία ο διαφροσμός τεύ ει-

σοδήματος από τόν απλόν εργάτη, έως τόν τεχνίτη, τόν εργοδηγό, τούς μηχανικούς και τόν διευθυντή, είναι πολύ μεγαλύτερη παρά στο φιλελεύθερο, καπιταλιστικό σύστημα: ο καθείς δέ έχει το δικαίωμα της αποταμιεύσεως δηλαδή του σχηματισμού περιουσίας. Το σύστημα χαρακτηρίζεται περισσότερο από την ρευστότητα παρά από τις θεωρητικές του όρχες. Στη Δυτική Εύρωπη σοσιαλισμός σημαίνει τώρα μάλλον πολιτικό παρά οικονομικό σύστημα· επηρεάζει περισσότερο την έξωτερική πολιτική, παρά την οικονομική. Σ' όλη σχεδόν την Δυτική Εύρωπη οι άμεσες επιδιώξεις του σοσιαλισμού περιορίζονται τώρα στην κρατικοποίηση των πολύ μεγάλων βιομηχανιών και των μεγάλων Τραπεζών.

Στην Ελλάδα, έπειδή δέν έχουμε μεγάλες βιομηχανίες, ούτε μεγάλες τράπεζες, σοσιαλισμός κατήντησε να σημαίνει μια άριστη εύχη τροποποίησης του οικονομικού συστήματος υπέρ των πτωχότερων τάξεων, μεγαλύτερη φορολογία των κερδών, συστηματική της κοινωνικής προνοίας, κλπ... Όλα όμως αυτά τα μέτρα είναι χαρακτηρισικά όχι του σοσιαλιστικού, αλλά του καπιταλιστικού συστήματος· είναι τα μέτρα, με τα οποία το καπιταλιστικό σύστημα κατόρθωσε να επιβιώσει τών κρίσεων, που έφερε σ' αυτό ή άνεργία και χαλάρωση του οικονομικού κύκλου του δεσμού. Σοσιαλισμός έδω σημαίνει επίσης μια πολιτική τάση, ένα σύμβολο για το σχηματισμό του πυρήνος ενός κόμματος.

Οι διαφορές στις αποχρώσεις των σοσιαλιστικών κομμάτων άντιστοιχούν θεωρητικά στη διαφορά του ρυθμού τών δ-

ποιών κρίνουν κατάλληλο για τη μετάβαση από το καπιταλιστικό στο σοσιαλιστικό καθεστώς. Έπειδή όμως τα μέσα έπιβολής του σοσιαλιστικού καθεστώτος συνδέονται, καλώς ή κακώς, με την επικράτηση της Ρωσικής έξωτερικής πολιτικής, γιαυτό ή διαφοροποίηση των σοσιαλιστικών κομμάτων στην πράξη γίνεται σχετικά με το βαθμό προσκλήσεως στη Ρωσική πολιτική, ή μάλλον, έξορτήσεως απ' αυτήν. Και όσον καιρό το πολιτικό στοιχείο θά υπερέχη του πολιτικού άμυσον ένδιαφέρον των λαών, όπως σήμερα, το οικονομικό περιεχόμενο του σοσιαλισμού θά παίξει δευτερότερο ρόλο· θά παρουσιάζεται συμβιβαστικό, με προθυμία συνεργασίας, ή άντιθετικό, για να δημιουργήσει άνταραχή· όχι δηλαδή όπως θά απαιτούσε ο ταχύτερος ή βραδύτερος ρυθμός της μεταβατικής καταστάσεως, αλλά όπως απαιτεί ή έπιτυχία της Ρωσικής έξωτερικής πολιτικής.

Την ταχύτερη μετάβαση στο σοσιαλιστικό καθεστώς άντιπροσωπεύουν τα κομμουνιστικά κόμματα. Αυτά είναι και τα περισσότερο έξορτημένα από τη Ρωσική πολιτική. Στα κομμουνιστικά κόμματα τα μεταβατικά στάδια δέν χαρακτηρίζονται τώρα από οικονομικές μεταβολές, όσο από πολιτικές μεταβολές, τελική μορφή τών οποίων είναι ή Ρωσική κομμουνιστική επικράτηση.

Έδώ φυσικά όταν μιλάμε για το σοσιαλισμό, άναφερόμαστε στο καθαρό σοσιαλιστικό σύστημα, δηλαδή τη «σχεδιασμένη» οικονομία, κατόργηση της άτομικής ιδιοκτησίας κλπ. και όχι στις ρευστές έξελίξεις τών ιδεολογιών τών άριστερικών κομμάτων.

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ ΛΙΓΝΙΤΟΥ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΟΣ

Έκτός από τη σύμβαση έκμεταλλεύσεως του Άχελώου, για την οποία έγραψε ή «Δημ. Έπ.» σε προηγούμενο τεύχος, ισχύει και άλλη σημαντική σύμβαση σχετικά με το συνολικό πρόγραμμα σχετικών έργων οικονομικής άνασυγκροτήσεως. Η σύμβαση αυτή προβλέπει τη χρησιμοποίηση του λιγνίτου Πτολεμαΐδος. Καθώς είναι γνωστό, ή περιοχή αυτή, είναι ή μονη στην Ελλάδα, που έχει σημαντικές ποσότητες λιγνίτου. Οι μελέτες που έγιναν έως τώρα δέν απέδειξαν, άν ο λιγνίτης αυτός είναι χρησιμοπρήσιμος σε μεγάλη κλίμακα ή όχι· άν δηλαδή το κόστος της θερμαντικής του δυνάμεως, έπειτα από τις πρόσθετες δαπάνες έξευενισμού και τις μεγαλύτερες δαπάνες μεταφοράς στον τοπο της κατανάλωσης, μένη αρκετά χαμηλό, ώστε να προτιμηθή από τόν γαιάνθρακα του έξωτερικού.

Η σύμβαση αυτή δέν έχει τα μειονεκτήματα της συμβάσεως του Άχελώου, που είναι πραγματικό έκπληκτικη και εντελώς άδικαιολόγητη. Έχει όμως και ή σύμβαση της Πτολεμαΐδος ήσο μεγάλα μειονεκτήματα. Το ένα είναι ότι δέν είναι συντονισμένη στο γενικό πρόγραμμα άνασυγκροτήσεως—το όποιο άν λώστε δέν υπήρχε όταν έγινε ή σύμβαση—και δεύτερον ότι έχει χαρακτήρα μονοπωλιακόν, χωρίς να υπχρεώνει τον άνάδοχο σε δλωκή ηρωτική έκμεταλλευση τών δυνατοτήτων της περιοχής.

Το δικαίωμα έκμεταλλεύσεως παραχωρείται για 40 χρόνια και οφρά δληνην λιγνιφόρο έκταση Πτολεμαΐδος. Το Κράτος—ή μάλλον οι κρατικοί σδηρόδρομοι (ΣΕΚ)—άνυλαμβάνουν την υπχρεωση να προμηθεύονται επί 25 χρόνια από την συνιστώμενη Έταιρία έκμεταλλεύσεως μέχρι τών δύο τριών της άησιας συνολικής κατανάλώσεως των σε γαιάνθρακα και όπωοδήποτε ποσοτήτα όχι μικρότερη από 150.000 τόννους λιγνιτοπλίνθων. Ο άνάδοχος δέν υπχρεούται να έξευενισή το λιγνίτη, δηλαδή να τόν άπαλλοξη από τις ούσιες που δέν καίνονται, που είναι δηλαδή περιττό βάρος, και στην περίπτωση του λιγνίτου Πτολεμαΐδος άποτελούν το μισό του όλικού βάρους του λιγνίτου, βρα ή άσκοπος μεταφορά των στοιχίζει τόσο, όσο και ή μεταφορά τις πραγματι-

κά χρήσιμης ούσιας. Ο άνάδοχος υπχρεούται με μια διάταξη να παραδίδη στους ΣΕΚ λιγνιτοπλίνθους θερμαντικής δυνάμεως 4000 θερμίδων (που είναι το μισό άπο τη θερμαντική δύναμη του γαιάνθρακα), άλλη όμως διάταξη τόν άπλλάσσει ούσιαστικά από αυτήν την υπχρεωση γιατί προσθέτει τόν δρο· «έκτός άν τούτο είναι βιομηχανικός άέφικτον»· έπομένως δέν άνυλαμβάνεται καμμία υπχρεωση ως προς την θερμαντική δύναμη του προϊόντος. Άλλη διάταξη άπαλλάσσει τόν άνάδοχο από υπχρεώσεις σχετικά με το σχήμα, τις διαστάσεις και την άντοχή τών πλινθών. Αυτές οι δύο διατάξεις άφορούν την τεχνική ούσία της υποθέσεως· άν ή θερμαντική δύναμη είναι μικρή, τα μεταφορικά κατά θερμίδα κοστίζουν πολύ, τόσο στη διαδρομή μέχρι της φορτώσεως στο άνθρωκυφόρο βιγόνι του συρμού, όσο και για τη μεταφορά του λιγνιτοφορτίου που θα χρησιμοποιήση ο Ίσιος ο σούδος, γιατί ο χιλιόμετρικος τόννος μεταφοράς τών καυσίμων στοιχίζει φυσικά όσο και ο χιλιόμετρικος τόννος μεταφοράς του έμπορεύματος. Έπειτα άν ή άντοχη και οι άλλες ιδιότητες τών λιγνιτοπλίνθων δέν είναι οι κατάλληλες, θα προεξενούνται μεγάλες άπώλειες από την κοινοποίηση κλπ. που θα ούάνουν επίσης το κόστος κατά χρήση θερμίδα. Για τούς λόγους ούτους, ενώ ο έχώριος λιγνίτης μπορεί να συμφέρη κοντά στο λιγνιτωρυχείο, πούει να συμφέρη σε μια ώρισμένη άπόσταση από αυτό, γιατί προστίθενται στο κόστος του τα έξοδα μεταφοράς του. Αν λοιπόν δέν διαθέτουμε σφιλή πρόβλεψη για τήν θερμαντική άπόδοση του λιγνίτη, δέν μπορούμε να προβλέψουμε την άκτινα ένιός της όποιος ή χρησιμοποίηση του είναι ώφέλιμη έπομένως ο καθορισμός υπχρεωτικής χρησιμοποίησεως 150.000 τόννων άπο τούς ΣΕΚ μένει τεχνικά χωρίς βάση. Επί πλέον ή χρησιμοποίησή στις σιδηρ. άτμομηχανές λιγνίτου χαμηλής ποιότητος άπαιτεί μεγαλύτερες έξοφρες, περισσότερους άνούς και άλλες διατάξεις που θα ούήσουν το βάρος της άτμομηχανής, δηλαδή την δαπάνη προμηθειάς της και τη δαπάνη καυσίμων του συρμού...

Σύμφωνα με τη σύμβαση ή τιμή του λιγνίτου, την όποιαν θα πληρώνουν οι

ΣΕΚ θα είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη τιμή του γοιό. θρακος, δηλαδή για το ίδιο ποσο θρυμίδων ο ΣΕΚ θα πληρώνουν στη Θεσσαλονίκη όσο θα τους στοίχιζε ο γαιανθραξ και επί πλέον τα 60 ο) των κομίστρων του λιγνίτου από την Πτολεμαίδα έως τη Θεσσαλονίκη. Άλλη διάταξη καθορίζει ότι αν και η ανωτέρω τιμή δεν συμφέρη στον πναδοχο, δικαιούται να διακόψη την προμήθεια στους ΣΕΚ.

Το Κράτος άντλαμβάνει την ύποχρέωση να μη επιτρέψη σε κανέναν άλλον να χρησιμοποιήσει τον λιγνίτη Πτολεμαίδος για οποιοδήποτε σκοπό π.χ. παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ή ριομηχανική παραγωγή των ποικιλωαίων προϊόντων που μπορεί να πάρη κανείς από το λιγνίτη. Ούτε όμως και ο αναδοχος ύποχρεούται να λύσει τέτοιες βιομηχανίες. Αν έπομένως ο αναδοχος δεν έχει είτε τα κεφάλαια, είτε την ικανότητα να προβή σ' αυτές τις έκμεταλλεύσεις, τότε είτε θα μένουν νεκρές σημαντικές δυνατότητες παραγωγής, είτε θα μεταβιβασθύν σε άλλους, αφού αμειψθή ανάλογα ο ανάδοχος για την έκχώρηση θα αύξησθή έπομένως το κόστος αναλογα με την αμοιβή αυτή.

Ένω το Κράτος αναλαμβάνει την ύποχρέωση να προμηθεύεται τους 150.000 τόννους λιγνίτου, είτε συμφέρει, είτε όχι και σε τιμή από την όποιαν να μη ζημιώνεται ο ανάδοχος, ο τελευταίος αυτός έχει δικαίωμα να παραιτηθή έντελώς της επιχειρήσεως του, αν δεν τον συμφέρη, χανοντας μόνο πέντε εκατομμύρια δραχμών και φορτώνοντας στο κράτος όλες του τις έκκαταστάσεις, που είναι ύποχρεωμένο το κράτος να άγυράση στην τιμή, που θα έμφωνίζεται στα βιβλία του ανάδοχου.

Άς δοθμε τώρα τι πρόκειται να κερδίση από τη μονοπωλιακή αυτή παραχώρηση ή ένθική οικονομία απέναντι της σημαντικής ζημίας, που θα ύποσπθ από την ύψωση του κόστους των σιδηροδρομικών μεταφορών. Έπειδη στην περίπτωση του λιγνίτου ο μέσος όρος ποσότητας έξορύξεως που αντίστοιχει στον κάθε έργατη είναι μεταξύ 2 και 8 τόννων, ο μέγιστος άριθμος λιγνιτωρύχων που αντίστοιχει στους 150.000 τόννους λιγνίτου των ΣΕΚ θα είναι έστω 200. Σε τόσους έργατες θα δοσθή άμεσα έργασία. Έστω διι θα δοσθή έργασία έμμεσα σε 400 άκομα.

Μήπως όμως άρα γε ή μονοπωλιακή αυτή παραχώρηση είναι αναγκαία, γιατί τα άπαιτούμενα κεφάλαια είναι τόσο μεγάλα, ώστε το κράτος δεν μπορεί να τα διαθέση; Άλλά τα κεφάλαια αυτά δεν είναι σύμφωνα με τη σύμβαση παρά ένα εκατομμύριο διακόσιες χιλιάδες δολάρια προσο δηλαδή πολύ μικρό σχετικά με την όλική δαπάνη του προγράμματος άνασυγκροτήσων. Το ποσό αυτό το κράτος ύπορούσε να το ήρη άλλωστε, άφου άπεφάσισε να χρησιμοποιήσθ το ίδιο την παραγωγή του λιγνιτωρυχείου, δηλ. να ύποσπθ τη ζημιά που συνεπάγεται η άντικατάσταση του γαιάνθρακος των σιδηροδρόμων με λιγνίτη, έξοφαλίζοντας την άγορά του προϊόντος στο κόστος του.

Η σύμβαση προβλέπει ότι, για το τοκοχρεωλύσιο, για τα ποσοστά του Διοικητικού Συμβουλίου και για την πληρωμή του άλλοδαπου προσωπικού, δεν δικαιούται να δαπανά πλέον τα 40 ο) του συνόλου των έξοικονομούμενων για την Ελλάδα από την παραγωγή της έπιτην χερήρεως της. Η Έταιρεία όμως εύκολα θα άπορη να δικαιολογήσθ συνάλλαγμα και για άλλες αίτιες. Για το συνάλλαγμα που θι έισπράττει η Έταιρεία έξάγοντας στο έξωτερικο δεν αναλαμβάνει καμμία ύποχρέωση. Άντιθετα, της δίδεται το ούλο καίωμα να έξάγη και προϊόντα όχι δική της στο έξωτερικό, για να άνταποκρθθ στις συναλλαγματικές της ύποχρεώσεις. Προβλέπεται δηλαδή περίπτωση και την όποιαν όχι μόνο θί αύξησθύν τα σιδηροδρομικά κόμιστρα, θα ζημωθόμε από τη μονοπωλιακή διοχείρηση τού όρυκτου πλούτου της Πτολεμαίδος, αλλά και θα έλατιωθθ ή συνήθης είσάγωγή συνελλάγματος από άλλα προϊόντα μας.

Η όρθή λύση είναι να άκυρωθθ και αυτή ή σύμβαση καθώς και ή του Άχελώου και την κατασκευή των έργων, καθώς και την έκμετάλλευση, να την αναλάβη το κράτος κατά κάποιο σύστημα άμοιο με εκείνο που έφχρησόσθηκε στα μεγάλα έρνα της Μακεδονίας. Δηλαδή το κράτος θα άνασθση στις πλέον φερεγγυες έταιρείες να έκτελέσουν τα έργα σε είδικούς όργανισμούς να τα έκμεταλλευθύν: θα ά συντονίσθ στο γενικό πρόγραμμα άνασυγκροτήσεως, και θα έπιφυλάξθ στον έαυτού του το δικαίωμα όλοκληρωτικής έκμεταλλεύσεως των ύπαρχουσων δυνατοτήτων.

ΤΟ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Πολλοί άναγώσται του «Βήματος» άισθάνθησαν κάποια δικαιολογημένη έκκληση διαβάσοντας εδώ και λίγες έβδομαδες, τις σκέψεις του τέως Πρωτοπουργου κ. Τσουδερού σχετικά με το μεταπολεμικό μας Σύνταγμα. Είναι άλήθεια, ότι οι σκέψεις εκείνες παρουσιάζονται ως έννοια «σημείωμα», χωρίς δηλαδή έπιμελημένη συστηματοποίηση. Αυτό όμως δεν άφαιρεί τίπο έ από τη σημασία τους, σχετικά με τα σχόλια που άκολουθούν.

Η σημασία τους είναι πολύ μεγαλύτερη από τις σκέψεις ενός άρχιγον κόμματιος βρίζεται μάλλον σ' ό ότι μας δίδει μιαν εικόνα του τρόπου, με τον όποιον πολλοί, μόλο που άγονται άπο καλή θέληση, αντιμετώπιζουν την άνάγκη τη μεταβίβης του ύπαρχοντας θεσμούς, με τρόπο που δεν συμβιβάζεται έντελώς με τη Δημοκρατία. Ο κ. Τσουδερός είναι δημοκρατικός έπομένως σκεπτεται του σημοσευόμενου σήμερα, που ή συζήτηση γύρω από την έννοια και τον τρόπο της Δημοκρατίας, έχει φθάσει στην μεγίστη της ένταση πείνοντος προς το βάθος. Η σημερινή πάλη γύρω από τα έννοια ή χαρακτήριστικά ενός πολιτεύματος έγγυωμένο συγγρόως πολιτική και οικονομική έλευθρία δεν είναι μό ο θεωρητική. Γουναγνίση ή συζητηση καθοδηγείται σήμερα από πρακτικές έννοιας έλιδιωξίς. Στον άγώνα αυτόν γύρω από τις πρακτικές έπιδιώξεις διεκινούν ναι τώρα περισσοτερο από κάθε άλλον ή Ελλάδα. Άλλά και γενικά ή άνάγκη της παρασπομής προς την πραγματικότητα είναι σ' έμάς άισθητή περισσότερο παρά σε άλλους λαούς: σ' αυτούς το ύπαρχον σύστημα λειτουργήσε ίκανοποιητικά έως τώρα, γιατί είχε δημιουργηθεί στις χώρες εκείνες, δηλαδή από τις δικές τους άναγκες σπθ δική μας χώρα όπως το εισήγαγαν απ' έξω, έτοιμο και άπροσχημοστο.

Ένω άλλοι λογος, που αυάνει το ένδιαφέρον γύρω από το σημείωμα του κ. Τσουδερού, είναι ότι σημειώνει τους συλλογισμούς του σε κομμάτια της θεωρίας των άριστορών, τα όποια ούτε ή θεωρία, ούτε ή πείρα έδωσαν έως τώρα έπαληθευσει και των όποιων την άδυναμία, σχετικά με την κατάσταση ίδιαίτερα στην Ελλάδα, έχουν διαπιστώσει και οι άριστοροί.

Το φασιστικό πείραμα στην Κεντρική Ευρώπη και το σοσιαλιστικό πείραμα στη Ρωσία ίσοιθέται ότι άπεδειξαν τελεσίδικα έως τώρα πόσο επικίνδυνο είναι να στηρίξη κανείς ένα πολιτεύμα σε οίκονομικές μόνη θεωρίες. Ένα πολιτεύμα είναι ή έμελιωδής διαταξίς για τη διατήρηση όλων των μεγα-

λων ήθικων αξιών, που κατέκτησε έως τώρα ένας λαός. Η άναγνώριση της άνάγκης της γενικής οικονομικής έμμερίας είναι μιαν μόνο σπ. αύρες τις ήθικές αξίες. Καθε πολιτεία που θα χαιζόταν μό ο σ' αύρη, θα είχε γνήγγορα πολύ κακό τέλος.

Το σημείωμα του κ. Τσουδερού είναι κατάφορο από ιδέες, δεν είναι όλες συνεπείς άναμεταξύ τους. Μερικές—άνεξάρτητα από τα συμπεράσματα στα όποια καταλήγει—είναι άπολυτα όρθές, όπως π.χ.—ότι όλος ο λαός πρέπει να άνωσπθθ μέχρις ίσοτημίας και ίσονομίας—ότι πρέπει να έπελθθ σπθθερά ψυχική επαφή σπχόντων και άχομένων προς μιαν πληρη συνένωση και όργανωση της πολιτείας—ότι ή μεταβολή ή συνεπτεφύρουσα άνωσωση του λαού συμφέρει σε όλους—ότι δεν αρκεί να διακυβώσουμε ώρισμένες άρχές στο Σύνταγμα, πρ.πει να έξασφαλίσουμε και την έφαρμογή τους καθιερωμένων συστήμα έκλογής, νομοθετικών και έκτελεστικών έξουσιών, όπου ο λαός θα άν ήρουσπύεται ό έ από δικηγόρους του, αλλά από ανθρώπους που ζουν και άισθάνονται ό πως ούτοι οι ίδιοι οι εκλογείς—ότι ή Έκτελεστική Έξουσία πρέπει να χωρισθθ από τη Νομοθετική, ώστε να μη συμπίπτει σε ίδια έξουσια ή πολιτική δράση και ο έλεγχος ούτθ. Οί ποσάσεις όμως, ή, όποιες διατυλώνει ο κ. Τσουδερός βρισίζονται κυρω: σε άλλες αντίληψεις, τις όποιες έπίση: έκστειται και που βρισίζονται θεμελιωδώς στην Μαρξικήν αντίληψη περί της καταγωγής και της εξέλιξεως της δικτικής δημοκρατίας, θεωρουμένης ως «άστικού» πολιτευματος, αντίθετα προς ένα πολιτεύμα, όπου ή έξουσία θα εί.αι σεα χέρια των «έργατών» φεγγοντας απ' τα χέρια των «αστών», διά του άγώνος των τάξεων. Για να μη γινή ή μεταβίση αυτή κατόιν συγκροσώως, ο κ. Τσουδερός προτείνει ό πως οι «φθίνοντες άσται» παραχωρήσουν κατά μετρον έπαρκές, εκείνο που ίκανοποιεί δικαίως διεκδικήσεις των άνερχομένων τάξεων... Στήν έννοια αυτή της «παραχωρήσεως» βρ.σκειται μιαν ενζική παραμόρφωση της έννοιας του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η δημοκρατία δεν μπορεί να προβλεπθ περί «κρατουσής τάξεως» ή όποια θα κάνει παραχωρήσεις «προς τας άνερχομένους τάξεις». Ούτε μπορεί να είναι συμβιβασμό, μεταξύ των ιδέων των «δεξιών» και των «άριστορών». Η άπαρνηση της ίδιας της έσωτερικής άξίας και ή μεταβολή της σ' ένα τέτοιο συμβιβασμό θα είναι το τέλος της.

Ο κ. Τσουδερός θέλει την κατάργηση της «κοινοβουλευτικής άντικρατοτίας» και την

Πολιτική και έπιστήμη γύρω στο Σλαβικό ζήτημα

“Η σύγχυση που κατά φυσική άναγκαιότητα κυριαρχεί στις ανθρώπινες έκδηλώσεις σε περιόδους πολέμων άνωμαλιών ή κοινών άπανοσιδύσεων είναι φαινόμενο που ή έκτασή του χαριζέ διαλογικά προς την ένταση των άνοστατώσεων των περιόδων αυτών. Ο φόβος της ανυπερβίας βιάσει σε τέτοιες έπιχειρήσεις το ένστικτο του άιδίου, της τόξης ή της φύλης να υπερβεί άποδο με κάθε μέσο να κολιχούσει και να επιτύχει την άμφιβροτούμειν επιβίωσή τ υ. Γι αυτό και οι όμιες που κυβρι-

ζουν τό ήθικά προβλήματα των ήρεμων καιρών, περιστέλλουν την Ισχύ τους τότε, άν δέ σπείρωσουν και όλικήν εεσφάνση. Η άνωση άήθεια, όρομα και έπίδωξη ή έπιστήμη πενοιώνιο, ποίρει ου κεκρίμενη μορφή και περιεχόμενο που ή άμφοβήτοή τους άνοματίζεται προδία κ’ άντιμετωπίζεται σον τετοια. Και ή όποια έπιστήμη έε θό ήεν διοτεθημένη να δουλέψει για την πραγμάτωση της άειωμένης ούτης άπτή βύληση του ένστικτου άλήθειας άπεχρώνεται να σωσούν. Σε πηλιότερες μάλιστα έποχές ούτεν τό δρομο-

φι λειτουργία του πολιτεύματος, δηλαδή πολιτικός αυταγωτισμός, με βάση τα επαγγέλματα.

Σ. ό Κοινοβούλιο, βεβαίως, πρέπει να αντιπροσωπεύεται άλλοι ό δυνάμεις του Έθνους, οι ήθες και οι υλικές μεταξο αυτών και ή οικονομική δύναμη. στή μικρή άναλογία που τους άνηκει σχετικά με τις άλλες. Πρέπει να αντιπροσωπεύονται, όμν μόνο γιατί έχουν με σε στή σύσταση του Έθνους, αλλά και γιατί πρέπει να ύπαρχουν δευτερώ παρόντες στο Κοινοβούλιο άντιπροσωποι έχοντες έγκυρη γνώμη στα μεγάλα οικονομικά ζήτηματα των παραγωγικών κλάδων. Οι άντιπρόσωποι όμως ού οι παρχει να είναι εκεί, όμν για να άντιπροσωπύουν τό ειδικά συσχεροντα των έργασόμενων στους κλάδους ούς ός — ά συμπόσνια αυτά άντιπροσωπεύονται με την καθολική ψηφοφορία στην αναλογική τους δύναμη — άλλα για να άντιπροσωπύουν τό συμφέροντα των έργασόμενων ούς ός. Το συμφέρον π.χ. του Λιμενός Πετρώως είναι να κηισιασθούν ήμεροίσι ά λιμενεργατών δ’ άνώτεροι των γετονικών μεσογεικώ, λιμενων, ώστε να ύπόψη ή κίνηση και να πολλαπλασιασθούν οι λιμενεργάται. Τά συμφέροντα, τούσινόν, τώ συνδικαλιστών, ήμεροίσι λιμενεργατών είναι να διατηρήσου τό ήμεροίσι άσιν είναι δυνατόν ψηλότερα. Σ’ ούς είναι άδιάφορον άν από ύπόψη ή κίνηση και ή προσέβαση νέου λιμενεργάται. Είσι συνηθισμένη άλλοιτε ή έκκληση διαφόρων επαγγελματιών προς την Κυβέρνηση, να κηρυχθούν τό επαγγέλματά των κακοζε-

σόμενα. Τι θα γίνουν, έμν έχοντες σήμερα έργασία; Αύτοι δεν έχουν τό γενησιτικό μέσο να κομουν συνδικαλισμό, ούτε και τό όπλο της άτιγίας μετσού, να γηηροποήσιν. Πώς θα άντιπροσωπύθιν ούτοι σ’ άπαγγέλματ το Κοινοβούλιο, άφού δεν τά έχουν επαγγέλματ;

***

“Όλα αυτά εν τούτοις πρέπει να θεωρησύνται ώς λεπτομέρειες. Οι θεωρητικοί βεβαίως μπορούν και πρέπει να άσολογούν με διάγρησ προικτα πολιτευμάτων οι πολιτικοί όμως έχουν να άντιμετωπίσουν σε κάθε στιγμή συγκεκριμένες ά άγκες. Οι συγκεκριμένες ούτες άνάγκες επιβάλλουν τάχα σε μά να βάσινωμε ως θεμέλιο τού νέου Συντάγματος τις ήθικές έκενές, δυνάμεις που τά έξασραλίσουν άσρηκτη την έθνική μας έ ότητα, να μη παραμύθισουμε καθόλου τις οικονομικές δυνάμεις, χωρίς την άναπόψη των όποιων ή έπιβίωσή μας κινδυνεύει έπίσης, άλλα να τις ύποτίξουμε στις πρώτες.

Ούτε πο’πει να θεωρηθί ότι εί σέφους ούτε, διευτιώνονται, έδω από την έπιθυμία κηιακίστος τού κ. Τσουδερού, άλλα μόνο ή προσέβαση συμβόλης στην κατάστρωση των άρχων του νέου Συντάγματος. Σ’ ούτό πρέπει άδίστακτο να λάβουμε μέτρα άποτελεσματικά εναντίον κάθε διατυπώσης τάσεως και να δώσουμε στην έννοια των έλευθεριών τή σημασία που πραγματικώς έχουν σε μία κοινωνία άνοσώπων, οι όποιοι μπορούν να φερουν την ύθύνη της Ιστορίας των.

της σιωπής προτιμούσαν οι έπιστήμες και οι τέχνες, τότε που ή πίστη στην άειρήνηση τους άπ’ τό πρόκκρο και τέ περιαισικό ήταν πιδ στέρεα άπ’ ότι σήμερα. Γι αυτό και σαν άνοιγον οι πύλες του Έθνους οι μουσες σιωπούσιν. Καπλαν έξέτρεση θά μπορούσε να σημειώσει κανείς γά τις πρακτικότερες προσπάθειες της τέχνης που και τότε παρείχον την έπικουρική τους συμβολή στον πόλεμο.

Η κανούργια έπιχειρήμας που χαρακτηρίζεται από τις κατακτήσεις και την κυριαρχία των θετικών έπιστημών, σηκιδώνει στις άνώμαλες στιγμές της καθολικώτερη συμμετοχή της έπιστήμη στην προσκοιρη έπίδωξη και συμμετοχή όχι μόνο της τεχνικής και των μηχανών άλλα και της θεωρητικής άκόμα σύλληψης. Αυτό είναι ή βίση των ολοκληρωτικών άντιλήψεων στη σύχρονή προση. Η έπιστήμη που ήγουνε ά ά άμοσαι το “Άγνωστο και να μορφοπήσιν τό χότος, γυρίζοντας άναστρα προ σπιδ πιά να χρώσει τό συγκεκρμεν, «να διασπάσει» τό πιδ γνωστό διαν τούς είναι βλ βερο στη σκοπμότητα, για να φέρε τή σύγχυση που θά είναι άνγκαιά στην καθύληση του άνίπαλου. “Ισα ίσα μάλιστα ούτή ή θεωρητική σκέψη ίνεται τό δρογανο που πρώτο βοζουν σε κνηση οι μεγάλες ολοκληρωτικές προσπάθειες. Η κομοθεωλητική θεμελίωση και ή συνάρτηση των συγκεκρμενων σκεπών κ’ έπίδωσεων από γενικώτατες θεωρητικές έννοιες που τό πλατος και τό βάθος τους έχε καθορηθεί άπ’ την ολοκληρωτική βύθηση είναι για την πολιτική των καιρών μας ή πρώτη κίνηση που πρέπει να σημεωθεί άπ’ την πάξη. Η καθύρη Vernunft περνάει με τά χέρια πόντετε καποιου Rosemberg κάτω άπ’ την όρισ ένη πολιτική πίστη, παίρνει τό σχήμα που έ είναι θά της έπιβίλει και γίνεται στην τελική της άνάλυση δηλ. στα χέρια καποιου Γκαίμπελς. Και τό όπλο ούτό είναι τρομαχτικό, όπως μάς διδάξε ή χρήση του άπ’ τό ναζισμό. “Όσο μάλιστα λιγώτερη σχέση έχει με την καθύρη άλήθεια τούσ μεγαλώνει ή Ισχύ τού behel της σκοπιμότητας και τούσ καθολικώτεροι γίνονται οι θρηνοι που προκαλεί.

★

Η σύγχυση έτοιχί είναι περίοδος πολέμου άλλα και κοινωνικής επανάστασης μαζί. Η καθολική άναστάτωση των κρατών, οι μεγάλοι θύλασσινοι αγώνες, οι κατοχές, τό ξεσηκώματα και ή κανούργια μορφή των πολέμων, δημιουργησαν και μία έντελώς διφρατική μορφή συχύσεων, άνωιτην ώ. τή σήμερα άπ’ τα παρασμένι. Η άνωιται έσο εξοφνίζεται όλικά άπ’ τη σκεψη και ή σκοπιμότητα άποταλεί τή μοναδική έπίδωξη. Γι’ ούτό και ή

κρίση των όξιδων που ή λογική και ή Ιστορία καθέρωσαν είναι άπροσδιόριστι, σε σημεί: μάλιστα που να έχε τεθεί ότό άμφοβήτοη κ’ αύτων άκόμα των άλλων λογιδων κρίσεων τε κύρος. Ένας άπλός άνωιτος των παλιών ήρεμων ήμερών βλέποντάς μας θά μπορούσε να πιστεψεί πως πεπατοδμε με τό κεφάλι. Δέ ού άμφοίσι λοιπόν κανένος σήμερα να είναι βεβαία πως ή όποια κρίση του πάνω στα ζήτήματα της θύρη και έπιστήμης δε θά ήεν έπηρεασμένη άπ’ την προώσση της έποχής μας και ότι τα συμπεσματά του δεν θά ήταν μέσα στο comple των ψυχύσεων και των άντιφρομέων έννοιων που δημιουργεί ό πυρατός της γενικής μας άνοστατωσης. Είδικά στη χώρα μας που ό πόλεμος και ή επανάσταση μαζί ήηρον ιδιότυπη μορφή και πιδ άναγωνισούς των μεγάλων συγκρούσεων των άντιφρομένων ιδεολογιών των συμαχών άδων έγινε οξύτατος ή σύγχυση δέν περιορίζεται μόνο στη διάκριση της καθύρης άλήθειας άλλα φθάνει άκόμα και σ’ ούτην την έφρορηση των ένλλασσόμενων σκοπιμοτήτων. Μία καθύρηση στην άνοση και την καθύρη των σκοπιμοτήτων αυτών θρημνίζει την άξια της όποιας πράξης και συντρίβει κ’ ούτην άκόμα την ζωικήν ύπορη τού άτόμου, που δέν ηρ φάνει να πορτοκουθήσει στην ταχύτητα την ενολλαγή.

★

Έναι φανερό ύστερ’ άπ’ τή διαπίστωση ού ή πώς ή μορφή της καθύρης άλήθειας και ή φωνή της; άληθινές έπιστήμης είναι δύσκολο να ξεπεράσει τό θόρυβο των πρωτάκουτων αυτών πολεμικών κρουγών. Γι’ ού και τό προϊόντα που παράγει ή θεωρητική σκέψη στην έποχή μας θά πρέπει να μπύν καιω από έλεχο ύστηρότατο όταν οι καιροί τό έπιτρέψιν και να ξεδιαλεχτούν τό όνα — έλάχιστο — θά μπορούν να περύνουν στη Γραμματεία μας. Η καθύρη έπιστήμη στή χώρα μας ύπηρεζε πάντα καπως σεβαστή κ’ έ σε ώρες ήεμίας κ’ έ σπουδής άλλα και σε ώρες οναταρχών. Οι έπιστήμονες μας δε θελησαν ποτέ να συχίσουν την πολιτική με την έπιστήμη. Είδαν παντα την έπιστήμη σαν πανανθρώπινη προσπάθεια και διακριναν πως ή πολιτική κινείται σε ύπάλληλο χωρικά πεδίο, γιαυτό και ξεχώρισαν τίς ούς τους με ύστηρήν όροθετική γραμμή.

Οι γειτονικοί μας λαοί δέ θα μπορούν να περιφανύονται για κάτι τέτοιο. Οι έπιστήμονες τους προβόλλαν πάντα κατά τη μεγαλύτερη άναλογία μπροστά στα έργα τους τή σημαία της χώρας τους και προσεθησαν με κάθε τροπο να πολιτογρυφήσουν κάτω άπ’ αύτη όδας μπορεσουν τό πολλές μορφές και της δικής μας άκόμα

Ιστορία (1). Γι' αυτό και όταν παρουσιάστηκε με το Fallmerayer 2 ευκαιρία να κριθεί η κριτική; πολιτογράφηση, ούτως ή άλλως νόμισαν πως αυτό πάει πέρα πάλι. Με διαφορές ευκαιρίες τρύπησαν διαχρονικά ζωντανά τη σχηματική σύλληψη τούτου και πρόσλαβαν την πολιτική τους εκάστοτε με αξιώσεις επιστημής. Έτσι το σλαβικό ζήτημα από πολιτικό πρόβλημα πέρασε στα πλαίσια των συνόρων της επιστήμης, και παρουσιάστηκε με σχήμα έπιστημής. Παρά τούτα οι Έλληνες ιστορικοί στήθηκαν με αξιοπρέπεια μπροστά σ' αυτό και όσο γινόνταν χωρίς φθορά και χωρίς κιάρι ξεμπρόσαντο το δόγμα της καθαρής επιστήμης και άλλων χωρών σφύρα. Έτσι με τον Παπαρηγόπουλο, το Hopf τον Zimkneisen μπήκε ο φρυγός και πάλι ανάμεσα πολιτικής και επιστήμης πάνω στο σλαβικό ζήτημα. Μια όγκωδης βιβλιογραφία επέδωσε το τραύμα της επιστημονικής; σβρότητας και απόκρυψε την έφουο της πολιτικής στους χώρους της έρευνας και της σπουδής. Κάτω απ' το κοντάλι του έπιστημονικού ξεφύσας το πρόβλημα και το χείρι του πολιτικού υποχρέωσης να κρατήσει το σωστό. Ο μύθος για την Αυσιότητα των Έλλήνων πού κινύμενο καπνύο συγκαιρινό της πολιτικού σχήματος έπλασε ή σκέψη του Fallmerayer 3 βρισκόμενη σε φιώρες, άμφιρολες και ανάξιοπιστες μαρτυρίες, διαλύθηκε, και ή διάλυση της κατασκευής έπιστημολογικής με σύστημά και τελεσιδικία σπάντηση της έπιστήμης; πως την έκτριψη. Πριθώρα δέν έμειναν παρά μόνο για την προσήκη σχήλων και λεττωμερίων. Η γενική γραμμική σούστηρά καθορισμένη είναι άδύνητο να ανατραπεί κιάπο έργασαν του Vasmer άκόμη.

★

Παρά ταύτα όμως ή άναστάτωση των

1.—Χαρακτηριστικό για τή συνέχιση της παράδοσης αυτής είναι τό έργο του Βούλγαρου Gantscho Tzenoff Die Abstammung der Bulgaren und die Urheimat der Slaven Berlin - Leipzig 1937. Πβλ. και Στ. Π. Κυριακίδου. Τά Βόρεια Έθνολογικά Έργα τού Έλληνισμού. Θεσσαλονίκη 1943, σ. 11-14.

2.—Fallmerayer. Geschichte der Halbinsel Morea während des Mittelalters. Stuttgart Tübingen 1830 1836.

3.—Δείγμα της σχηματικής σύλληψης τού έργου του είναι και τό πώς ή μεζον προκειμένη του συλλογισμού του άξιώματ κά στεφανώνεται τό έργο απ' αυτόν τόν πρόλογο πού τόν αρχίζει έτσι «Das Geschlecht der Hellenen ist in Europa ausgerottet».

κροτων, ή αντίθεσή τών συνθηκών και ή άντικειμενική των επιστημονικών δεδομένων πού χροιάσθη ή μεγάλη διοικητική προετοιμασία των καιρών με προκαλέσας ότώ, ήσαν φυσικό να υπερίπτη και σ' αυτό τό σημείο της έπιστήμης. Ο περιούσιος λαός της Εύρώπης πού μόνο για την καθαρότητα τού έλεύτου τ' ούδέ διατύπωσε κίμμιον αμφιβουλία ξεκινώντας για τό μέγαλο του ηγήμα προς τή μεσογειο, χροιάσθη να σπασεί τό παυδύμενο για τή φυλετική υπόσταση τού ακριτά λαού της Βαλκανικής; και να μπρέψει έτσι να ρυθμίσει τά κρατικά σύνορα σύμφωνα με τις ύποσχέσεις και τις υποχρεώσεις προς τούς φίλους και συμμάχους του γείτοές μας. Η σφαιρα των έργαστηρίων τού Γκοιμπας άνοσσε απ' τήν άρνησια την ξεπερασμένη του Fallmerayer σφαιρα και άνατίθησε έξανα τό σχήμα τή, πολιτικής έλευτο προσδιορισμένο φυσικά προς τήσπαιτήσης της σύγχρονης τυχαικής. Έτσι ή θωροική σκέψη των ναζι ενάφηρεσε σ' αυτή τήσπαιτήση τό σλαβικό ζήτημα. Αί τούς Έλληνες τούς παληούς δέν έμεινε ούτε ίχνος, κηρύξε με τις φυλάδες του ό Έθνομισσοισλαμός, και ατύπωσε πού κατακυβούν σημερινή Έλλάδα δέν είναι παρά ένα άκοθροστο έθνομιστικό μείγμα. Πού κατά συνέπεια θα μπορούσε να δουλεψει κάτω απ' τήν κρατική ισχύ των φλών της μεγάλης; προοπτικής πού θα μπορούσαν έτσι να είναι Ικανοποιημένοι με τό άνιλλάγμα. Η τώλη μάλιστα αυτού τού κηρύγματος δέν ακουούθησε και την περιπέτεια τού Έθνομισσοισλαμού. Η λήξη της κοινωνικής άτυπώσεως και αναταραχής δέν προκάλεσε και επάνοδο των προληρημάτων στην προπολεμική τους σειρά. Ανιθέτα οι μεταβολές πού σημεώθηκαν με την αρχόμενη λήξη της πολεμικής προόδου, δημιουργήσαν διαφρετική τήν τζεννησιών προβλημάτων. Το σλαβικό ζήτημα πού έξυπνησε τις πολιτικές βλέψεις των ολοκληρωτικών υχεδίων των ναζι περίεσε στα νεύρα της κιναιργιτε σλοβικής προσπάθειας προς κατάκτηση της Μεσογείου.

Η σλαβική δέ ούτη ηρ σπόθεις, πάθος πταλών καιρών και δόξα ούών ο τσάρων και ήγεμόνων είναι τό κίνητρο και ή κύρια γραμμή που απ' τούς ούανες άκόμη των δικέφλων ιετών της Πολής, ριθμισα τήν προς τή Βαλκανική και τή Μεσογειο πολιτική των Σλόβων. Έπιδωμέδες, πολεμοί, άγώνες, άλλα και φίλιες, συμμαχίες και συγγένειες ύπηρετηρον την μεγάλην ούτη προσπάθεια. Ολα ζ'ως δοκιμαστηκαν και αποδειχτηκαν ανισχυρα μπροστά στο τείχος που άπόφυσικό της δρθωσαν ή φυλετική άμυνα. Το τεχνικόμέσα και της πιο ένδοξης ούτοκρατορίας, όπως ήταν ή βυζαντινή, φλυώθηκαν με τόν και-

ρά και έννοιαν τ'ς πύλες της Ισχύος της σε Τουρκου, σε Σλόβους, σε Φυλάνκου; ό φυλετικός θυμός φραγμός στήθηκε άσποστος και άκατα ήχητς απ' τις βολες. Και δε μπόρεσαν να τόν λυγίσουν ούτε κι' ούτά άκόμη τά παρηγορα λόγια κι' οι θωπευτικές χειρονομίες στα χροια τής Έσχαιτη, ταπεινώσε, του Μέσα απ' τα έρειπια των υώνων άνοση ήθησε ξανά φρυός άκρίτας, σεις παρολις τού Αιγίου ακούοντες πάντω νοσταλνική τόν ναυούριαν των έννοιών προγόνων του πού ξεκινά απ' τά βόθη τού χρόνου. Και ή σλαβική πολιτική μ' όλες τις μεταμορφώσεις πού δικίμοσε απ' τόν καιρό των πρώτων έπορομων ως τις επταγγελίες της Αικυτερινής; αί τις εθνομισσοιστικές κοινωνιακές σφώρες των σύγχρονων καιρών δέν καταφρε παρά για ένα μόνο πράγμα να ββιωθεί; πως μπροστά απ' τούς ορφα κροιαλια του Αιναίου και τούς πλαύλους θαλασσινούς υρόμους της Μεσογείου ύπαρχει ένας λαός πού έν είναι ηλιόσπενος απ' τό πια της φυλής; της και πού σ' έχουν ύμεις εδύολα στο πρόσωμα τού Πήσο και του Όγκου. Παρά τούτο δ'ω, ή έπιταγή της Ιστορίας της δπως και ηγορική έρχεται απ' τα κηρύγματα των μεγάλων της μηρών σιάθησε άδύνατο να λυγίσει μπροστά στην έθνική βύληση τού μικρού Γενους; και ή νοστρηπια της Ισχύος; τού όγκου και τού πλήθους δέν καταφερε να αναθεωρηθεί σ' ό θέαμα των Μαρ θωνων και της Πίνδου.

Γι' αυτό και ή άνοτροπή πού ομμυρηγήθηκε απ' τό Γερμανο Geist σ' ό Statns τού σλαβικού ζήτηματος δέ θεωρήθηκε πώ, είχε ανάγκη γι' άποκατασταση και άναθεώρηση. Τα ίσα μαλιστα ή αν τό μό ο πια, μσ πού θα έπρεπε δχ' μόνο να μείνει έτσι δπως τά αναποδογυρισε ή ποεμική σκευισοτητα, άλλα και να επεκταθεί τό αναποδογυρομά του και στις γεπτομερες. Το βιβλίο τού Γερμανού Vasmer ούτησε ο' ούτό μιά πρώτη βαση για τήν κανονικά προσποθεια.

Γιά όσους ξέρουν έστω και σ' ομείχια της Ιστορίας των μεγάλων άνταγωνισμών πού σημειώθηκαν στις πυλες της νοτιοανατολικής Μεσογείου απ' τά πολή τά χροια ανάμεσα Σλαβών και Έλλήνων, τό ηρ για δέν προκαλεί κίμμιά έντύπωση. Στο σύμπτωμα δέν έχουν παρά να διακριγουν μια κινουμένη μορφή της πηλιιά έπιδώσης. Έκείνη πού θό ήσαν υποχρεωμένη ν' άντιπεώπια πια τήν κανούρια ούτη δεισσοτική ηρ σποθεια είναι ή Έλληνική πολιτική. Η έπιστημη της Ιστορίας της έχ' παντα έτοιμα τό οσομένον, είνω μενε γρονια τώρα απ' τ' σ' όμα δικών μας και ξείνων σοφών. Ωστε ή εύθνη της έπιβουλής; της αληθείας να πεφιαί όλότεια

πάνω σ' ούτη Έτσι, και άν άκόμη ή έπιστήμη μας οωτιόσε δέ θιπαρά ειπε κ' θόλυο τ' καθικον της άπαναντι της «κειμενης» αλήθείας.

Έκείν' θυμάς πού παρανευεί ούτην τήν συγμείναι ή σ' όση της; κάπρας έπιστήμης τού τόπου μας, πού πρώτ παρουσιόζεται και σ' όν τρόπος μα και σ' όν ήθος και πού έχει μάλιστα τή φιλοδωξια να θεωρηθ' έπρωτόβρα και προουδεική. Ο νέος τρόπος της ηρωτόφνητης ού ής «ελεγμενης» έπιστήμης είναι να ύπ καταστήσει πρώτα τήν ώς τα σημερι παραδεδεμένη έπιστήμη κλονίζοντες τό κύρος των εκπροσώπων της με μια πριεργια ενόμηση τ' ο. Όσοι από τ' ού, σοφούς περασιν ή περιούν πανω απ' τό σλαβικό ζήτημα και σε συμφωνούν με τις επεκτατικές έπιδώσεις των Σλαβών κατατασσονται σε μια κατηγορία πού όν μίζεται «Ιστορία της ολιγαρχίας» και κ' αναλογιχ' προς τήν πολιτική διακρίση των καιρών μας, ούτοι θριμαίζονται μπροστά στην άντίθεση τους προς τό οησκόρτικό π' εδμα πού κυριαρχεί. Το λογικό ήδηια είναι κατασφενες και ηλοκοπισια άσοφιλονικήτη. Στην κατηγορία ούτη κατατασσονται, σ' όν πρώτη απ' ούτα, οι ούχροννοι υελετητές της Ιστορίας; ο Ζακυθηνός 5, ό Κερμοπολλος 6, ο Μιχαλόλολις. Για υεύτερη οπισοτήλη θ' άκοουθήσων δ' ίχω άλλο ό Παπαρηγόπουλο, ό Hopf 8

Υσιερ απ' τήν εκτοπισση ούτη των «Ιστορικών της ολιγαρχίας» αρχίζει ή κινουούργια τοποθετηση τού προβλήματος με άδυσσοισια τεκμηρια. Το βιβλίο τού Vasmer έπιστρηύεται να μορτηρήσει για τις 30 λέσεις πού έχω να αλλοιώσει το τοπωνυκό και το πομνικό λεξιλογο της νεοελληνικής γλώσσας και πού κατά συντεία μαρτυρούν και τήν έξέλλοιση της έληνικής φυλής. Η Άζουλινας, ή Άάχουβ, ή στρούγκα, τό ζικον, προσάγονται για να ύποστηρίξουν τή χρωσοπια της «έπιστημής» και να θεμελιώσουν τό κύρος των κινουούργων σοφών

4.—Αναφέρομαι εδω σ' ό έργο τού ήγέτη της τάσης αυτής Γιάννη Ζέβγου: Οι Έλληνες και οι βόραιοι γείτοές, ηερ. Κομμουνιστική Έπιθεώρηση τεύχ. 5 Μαης 1945, σ. 217-222 κλπ.
5.—Ζακυθηνού Δ. Οι Σλάβοι έν Έλλάδα. Ά. θήναι 1915.
6.—Κεραμοπούλου Α. Οι Έλληνες και οι βόραιοι γείτοές.
7.—Παορηγόπουλου Κ. Περί της έποικήσεως Σλαβικών τινών φυλών εις τήν Πελοπόννησον Ά. θήναι 1843.

8.—Hopf K. Geschichte Griechenlands von Beginn des Mittelalters bis auf unsere Zeit. Allgemeine Encyclopadie, Ersch-Gruber t. 85 Leipzig 1867.

μίαν «έπιτροπόμενη» στην καινούργια μέθοδο άκριται και ελληνικές λέξεις, ακόμα προστιγόντα να καταγγείλουν την έξαφάνιση της ελληνικής γλώσσας: έτσι και το πικελικρι-εξ οίλων τά βελγ-γίνεται ολοβυς9.

Η κοσμική κυρία που παρεμβάλλει στην όμιλια της πού πολλές από 350 λέξεις γαλλικές θά είχε έτσι κάθε δικαίωμα να υπερηφανεύεται για τό Γαλατικό της αίμα έστω κι' άν το άμέσου τρογόνου της ή γεννηση έλει καταχωρηθεί στα μητρώα άρρενων γυυλιτιστας και τα ελληνικά όνόματα των Ρουμάνων θά μπορούσαν να προκαλέσουν ελληνικές δεκδικήσεις σέ μέρη πού απλώς έδουλιστεψιν καποτε οι Φανσρωτες άφανταοες. "Αν ή λογική κι' ό παρλογοσιος ύιν ήσαν χωρισμένα και αντίθετα κε μενα δίχως άλλο ή ισχυρισμοι αύτοι θα είχην κάποια θέση.

Ακολουθούν ύστερα περισσότερο έπισημονικές κουβέντες: «οι σάβλι έγκαταστάθηκαν εις την Άοριστιανήν και την Πελοπόννησον τονδ αίων». "Ετσι λύεται τό χρονολογικό πρόβλημα χωρίς πολλές συζητήσεις. Οι μνηστριες του Εύχρτου και του Ιωάννου του Έφισσου και των κατοπινών αντίγραφων τους όνομάζονται «συγκεκριμένες ιστορικές μαρτυρες», πού βεβαιώνουν την έγκατασταση μεγάλων σλαβικών μαζών στην καθυσία Έλλάδα και «την ύπαρξή τους στην Πελοπόννησο. 800—900 χρόνια μετά την έποικισή τους»10.

9.—Για την όρθην έτυμολογία της λέξης βλ. Αμάντου διορθωση στη «N. Έστία» τεύχος 4,7 (15-7-45) σ. 751-753.

10.—"Η ταυτότητα αντίληψεων μέ τό Φαμεράγερ φθάνει ακό α και σέ ταυτότητα διατύπωση: έτσι διαβάζοντας τά συπεράσματα άρ. 2 και 3 τού Ζέρου (σελ. 222) έχει κανένας μιάν άρκετά πετυχημένη μετάφραση της σελ. 14 του πρώτου τόμου τού Φαμεράγερ!

Θά πήγαινε πάρα πολύ ή ανάπτυξη των ούτων των καινούργιων στοιχείων πού πρ σάγει ή «πρ» δευτική έπιστήμη» στα μεχρι σημερα γνωστά για να ανατρέψει την ισχύ των «ιστορικών της διαγαραχία». Αυτό άκόμη τό νέο ήθος πού εισήχθη στην επιστήμη ή καινούργια ούτη τάση θά ήταν πολυτιμότερο στοιχείο ένδεξης του ότι ή συγγενεία μας μέ τους γείτονες σλαβους είναι αδιόσοστη. Γιατί τό ήθος ούτο, της ανάμειξης των έθνικών και πολιτικών μετ έπιπτώσεων στα έργαστήρια της έπιστήμης και μέ τρόπο μάλλον άκρ φρέμενο πρός ή στοιχειώδη λογική, είναι χαρακτηριστικό της τακτικής των νεϊτώνων, πού σεν έχουν λονους να αμφιοβητήσουν την βουλγαρική συνείδηση τού Αλεξάνδρου11.

Τά κα ανευάσματα αυτά πού δέν έχουν φυσικά παρά αξία πολιτικής μπροσ ύρης και μπρ. σούρα: μαλισια της κακή, ώρις, είναι άκαταλληλά να στηριξουν και ή ήν εκόμα την πολιτική σιην όπία θητεύουν. Η ελληνική έπιστήμη συνεπής στην παράση των μεγάλων της μορφών πού τή σάρκωσαν τόσο έντμα και τόσο άξιι, είναι ύποχρεωμένη να αντιπαρέλθει μέ την έσχιτη περιφρονηση τις πλαστοπροσωπειες αυτές της πολιτικής και να άπτειώσει ν' άπαντήσει στα φλυαρήματα. "Η σωική της είναι χρέος ήθικό, αλλά και ή καταλληλότερη ούταση υπέναντι στα νεότροπα ούτα νεοφασιστικά τεχνάσματα που ή κακόβουλη πολιτική χρησιμοπιεί, προσπαθώντας μέ τό όνομα της έπιστήμης, πού έκαταλλαέυεται μέσα στη γενική σύγχυση των μεγάλων άντιγωνισμών, να έπ.τύχε άμφίβουλης ήθικής και άξίως κέρδη.

11.—Colocotronis V. La Macedoine et l'Hellénisme. Paris 1919, p. 529.

Η μόνη λύση του πολιτικού άδιεξόδου

(Συνέχεια από την 134)

άγάνος αυτού θά μας είναι εύπρόσδεκτοι. Άλλά αυτό δέν είναι άρκετό. "Η Έλλάς κινδυνεύει τώρα περισσότερο ίσως από ότι θά κινδυνεύση αύριο. Τώρα πρέπει να δοθη μιá λύση. "Όσοι ξέρουν τη δύναμη των σημερινών πραγμάτων θά συμφωνήσουν, ότι πρέπει ή λύση αύτη να είναι τόσο ριζική ώστα να σταματήσει την διαρκώς έπιταχυνομένη έθνική διάσπαση, να σταματήσει την έξωτερική άπειλή και να φέρη κάτω πιν μιá σχετική εύστάθεια.

Άπό τί προήλθε ή σημερινή κατάσταση; Α) Άπό τό ότι ή σημερινή Κυβέρνηση έβαλε σέ ένέργεια ένα διωγμό εναντίον πολλών δημοκρατικών και όλων των άριστερών, από τους όποιους πολλοί μπήκαν στο στρατόπεδο αυτό όχι από έλευθερη κρίση, αλλά από περιστάσεις άνώτερες της θελήσεως των. Β) Άπό τό ότι περιλαμβάνουσα τους δοσιλόγους και όλα τά φασιστικά στοιχεία, δέν έμπνέει καμμιá έμπιστοσύνη, ούτε στο έσωτερικό, ούτε στο έξωμακικής καταστάσεως και να ένεργήση.

Τί είναι δυνατόν τώρα να γίνη; Τό να υποχωρηση ή σημερινή Κυβέρνηση δέν είναι δεκτό, γιατί αύτό θά δώσει την έντύπωση ότι νικούν οι κομμουνιστά: έντύπωση λανθασμένη, γιατί ή Κυβέρνηση δέν κίνησε τον πόλεμο εναντίον μόνον των κομμουνιστών, αλλά εναντίον όλων των άριστερών και μεγάλης μερίδος των δημοκρατικών. Τό μόνο λοιπόν πού μπορεί τώρα να γίνη είναι να ξαναγυρίσουμε στην πολιτική της δημοκρατικής Κυβερνήσεως πριν από την 31 Μαρτίου. "Η πολιτική εκείνη δέ ήταν ούτε πολιτική συμβιβασμού μέ τους κομμουνιστάς, ούτε πολιτική τεχνικού κατευνασμού. "Ηταν πολιτική άυστηρή άπέναντι των κομμουνιστών, αλλά πατριική άπέναντι όλου του λαού, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων οι όποιοι από τις περιστάσεις βρεθήκαν στο ΕΑΜ. "Ηταν πολιτική πού ένέπνεε την έμπιστοσύνη και έπέφερε δαδοχικά τον κατευνασμό, και οι δημοκρατικοί την ακολουθούσαν γιατί έτσι έννοούσαν τό καθήκον τους άπέναντι του λαού και όχι ως ένα πρόσκαιρο τεχνικό μέσο για να διορθωθη ή κατάσταση.

Έπειδή λοιπόν τώρα είναι πρακτικά άδύνατο να ξαναφύγη ό Βασιλεύς, άμέσως μετά την επιστροφή του και να αρχίσουμε πάλι την ίδια ιστορία από την αρχή, τό μόνο έφαρμόσιμο είναι να σωρωθη όλο τό σκόκοδύημα πού έφτιασαν οι λαϊκοί μετά την 31 Μαρτίου και να αναλάβουν την Κυβέρνηση οι Δημοκρατικοί, δίνοντας συνέχεια στην πολιτική τους. Αυτό είναι τό μέγιστο πού μπορεί να γίνη σήμερα και ή μέγιστη θυσία από μέρος των Δημοκρατικών, πού θά δρχόνταν να βασίσουν αυτοί τις συνέπειες της έγκληματικής πολιτικής των αντίπαλων των. "Ο Βενζέλος είχε την ίδια τύχη στη Λωζάννη. Θά είναι άλλη μιá ύποθεσία πρός τό έθνος και άλλη μιá κοιματική θυσία. Θά είναι συνέχεια της κοιματικής θυσίας του να δρχοθην οι δημοκρατικοί να καταβούν στις εκλογές και τό δημοψήφισμα, κάτω από την άνώμαλη ψυχική έπίδραση των περιστάσεων και την τρομοκρατία πού επέβαλαν οι αντίπαλοί των.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ :

Ελάβαμε :

ΛΙΟΓ. ΞΑΝΘΑΤΟΥ: «Τὰ δρία τῶν Ἑλληνισμῶν ἐπὶ τὴν Βουλγαρίαν» (μετὰ χάρτιν καὶ σημειώσεων). Ἔκδ. Συλλογίου πρὸς διάδοσιν Ἑλληνικῶν νομιμῶν.

Ἡ συγγο. δὲν εἶναι ἀγνωστος. Ἔχει δημοσιεύσει καὶ ἄλλας μελέτας διὰ τὴν Μακεδονίαν καὶ δι' ἄλλα ζητήματα τῆς μεσαιωνικῆς μας ἱστορίας. Γόργος μετὰ τὴν ἀτιχῆν ἐξέδωκε τὴν μελέτην «Ὁ Ἕλληνας καὶ ἡ Βουλγαρία ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην» Ἀθήναι 1944 ἔ.δ. Δ. Ἀλεξίου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρει τὰς σχέσεις καὶ τὰ ἔργα τῶν δύο λαῶν, γράφει δὲ καὶ ἀρκετὰ διὰ τὰ δρία τοῦ Ἑλληνικοῦ κινήτου πρὸς τὴν Βουλγαρίαν. Μετὰ τὴν γέναν τ.υ. μελέτην συμπληρῶει τὸ ζήτημα τῶν ὁρίων, ὅχι μόνον πρὸς τὴν Βουλγαρίαν, ἀλλ' εἰς ὅλο ἄνοιον τῆς Βαλκανικῆς. Εἰς τὸν πρόλογον ἀναφέρει τὴν ἐπιγραφὴν αἱ Βούλγαροι διὰ τὸν τρόπον τῆς χαράσεως τῶν ὁρίων τῶν κρατῶν, ὅτι διὰ τὴν οὕτην πράξει αὐτὴν στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἐπισημῶν συνθηκῶν καὶ ὅχι ἐπὶ ὑποθέσεων· αἱ δέχεται τὴν βραβίον ταύτην, ὡς μόνον τὴν. Ἐπίσης δέχεται τὴν γνώμην τὴν, ὅτι, «δρία πρέπει νὰ εἶναι κατὰ τὸ δικαίον φυσικῶν ὁρίων καὶ νὰ περικλείουν τοὺς λαοὺς εἰς τὸν ἑθνικὸν ἀποχριστικόν, ὅλα νὰ εἶναι ἐθνικὰ δρία. Τὰ δρία πρέπει ἐπίσης νὰ ἐξαπολύσῃ τὴν οἰκονομικὴν ἐπάρκειαν, τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν λαῶν καὶ τὴν ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν». Καὶ ὅμως αἱ Βούλγαροι, ὅταν χερσίσουν τοὺς χάρτας τῶν, ἀποφορῶν δι' ὅλα αἰετὰ οἱ ἀποβλέπουσιν μόνον ἐπὶ τὴν προαγάνδαν.

Ὅτι αἱ Βουλγαρικὴ χάρται εἶναι μόνον κωδάρὰ προπαγάνδα καὶ οὐδὲν οἰ κοινὸν ἔχουν μετὰ τὴν ἐπιστήμην, τὸ ἐγνώριζον οἱ Ἕλληνες ἐπιστήμονες καὶ τὸ ἔγραφον Διπλωμάτας ὅπως οὐδεὶς εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐπιστήμωσιν χάρτασιν τῶν ὁρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τοῦτο ἐπεχείρησε μετὰ τὴν μελέτην τ.υ.δ. κ.ε. καὶ συνάμεινα νὰ εἰπωμεν, ὅτι τὸ ἐπίτευμα. Δὲν περίοριζται νὰ χαράξῃ μόνον γόργος, ἰσθλας καὶ ἐπὶ τοιαῦτα, ἀλλὰ παραπέμπει διπλωμάτας εἰς τὴν πηγὴν ἐπὶ τῶν ὁρίων στηρίξει αὐτὰ τὴν χάραξιν τῶν χάρτασιν τοῦ καὶ ἀναφέρει καὶ τὰς συνθήκας, μετὰ τὰς ὁποίας καθαρῶς ἔβησαν κάποιοι τὰ δρία. Ἡ συγγο. εἶναι ἐν γνώσει «ὅτι οἱ χάρται τοῦ ἔχουν ἑλλείψεις» ὅπως ὅλοι γνωρίζουν ἀκριβῶς χάρται ὁρίων μετὰ τὴν σημερινὴν ἔνοσιν εἶναι ἀδύνατοι διὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἐποχὴν. Διπλωμάτας ὅπως νὰ εἰπωμεν, γράφει, «ὅτι αἱ χάρται αὐτοὶ στηρίζεται ἐπὶ τῶν πηγῶν καὶ ὑψίστου οἱ περισσότεροι, ἐπὶ τῶν ἐπισημῶν συνθηκῶν μετὰ τὴν ἐποχὴν κράτην». Ἡ παράθεσις τῶν πηγῶν ἀφαιρεῖ καὶ τὴν ἐλαχιστήν ὁπόσον νὰ εἰπωμεν αὐτοὶ εἶναι προπαγανδικοί ὅπως οἱ τῶν νετόνων μας. Εἰς ἕκαστον χάρτην τοῦ παρθετέει ὁ σ. καὶ τοὺς ἀντιστοιχοῦσιν ὁρίων Βουλγαρίαν δημοσιευθέντας χάρτας, ὡς καὶ κοιτήρια μετὰ τὰ ὁποία ἔχασιν τοὺς χάρτας αὐτοὺς, καὶ οἱ ὁποιοὶ στηρίζονται μόνον ἐπὶ τὰς ἱστορικὰς ἐπιδρομὰς. Διὰ τοῦτο δικαίως γράφει ὁ συγγραφεὺς: Διὰ νὰ δυνήθῃ ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ σαφῆ καὶ ἀμερόληπτον γνώμην πρέπει νὰ ἐλλέξῃ τὸν κοίτηριον ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ στηρίζονται οἱ χάρται, ἂν διπλωμάτας πρέπει νὰ στηρίζονται ἐπὶ τῶν ἐπιδρομῶν ἢ τῶν ἐπισημῶν συνθηκῶν.

Δὲν παραλείπει ὁ συγγο. νὰ ἀναφέρῃ ὅχι μόνον τὰ κοιτώρια ἀναγὰς διὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου εἰς τὴν Βαλκανικὴν, ἀλλὰ καὶ σχετικὰς γνώμους ἱστορικῶν, φιλοτῶν γειτόνων μας. Ὅπως τὸ βιβλίον αὐτὸ παρέχει μίαν πλήρη εἰκόνα, ὅχι μόνον τῶν ὁρίων τοῦ κράτους, εἰς ἕκαστην ἐποχὴν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκείνα εἰς τὴν Ἑλληνισμῶσιν. Εἶναι τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον πραγματικῶς εἴπεται, ὅτι καὶ ὅλοι ἀνεγνώριζαν τὴν ἰνῆγκην του, ἂν καὶ ὅλοι ἐνῶριζαν, ὅτι «ποὶ δικαίως ἔστω οἱ Βούλγαροι ἐκκυκλοφόρουσιν εἰς τὸ ἐξωτερικόν

τῶν τῶς ψευδῆς χάρτας τῶν καὶ ἐπροπαγανδίζε εἰς βόρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ βιβλίον αὐτὸ δίδει τὴν ἐγκαίριον, ὅχι μόνον εἰς τὸς ἐπιστήμονας· νὰ τὸ βελτιώσουσιν ὅπου ἔχει ἑλλείψεις, ἄλλα καὶ εἰς τὸς ἀρμόδιους νὰ τὴν χηρὴν συμμοίησιν διὰ τὴν ἀναίρεσιν ὅν ψευδοῶν τῆς ἐθνικῆς προαγάνδας. Δίδει ἐπίσης τὰ μέσα τὰ μέσα νὰ συνειδητοποιήσῃ ὁ καθένας τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ζητεῖ σήμερον δικαιοσύνην καὶ ἔσσωσιν ἀπο τὴν καταστροφῆν. Ἡ προακινούθησις τῆς μειώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου· εἰς αἰετὰ τῶν ὑνεχῶν ἡγορῶν ἐπιδρομῶν καὶ καταστροφῶν τῆς Ἑλληνικῆς χώρας ὑπὸ τῶν Βουλγαρίων γειτόνων μας, ὅπως ἴσαν παραστατικῶς εἰσὶ ἀπὸ τοὺς πατιθεμένους χάρτας, ὁδηγεῖ εἰς ἴσαν ἀπαιτιοδύσιν σκέμεις, συγχρότως ὅμως ἐπιβάλλει καὶ τὴν ἀνάλογον ἀντιμετώπισιν τῶν ἐθνικῶν καὶ ζητημάτων.

M.

ΑΓ ΤΣΠ ΝΑΚΗ Ὑψηλῆ τοῦ Πατρισταίου Θεοσλοχικῆ : Ὑψηλῆμα γιὰ τὸ Δωδεκανῆσον Ἐκδ. Ἰαν. 1946

Δωδεκανῆσιος, ἐπὶ τὴν Ρόδο, ὁ συγγο. στὰ νησιά αὐτὰ εἶχε ἀφαιρέσει τὸ μετὰ ἄλλοτερον μέρος τῆς δημοσιότητάς του. Μετὰ τὸ βιβλίον τοῦ αὐτοῦ δὲν ἐτιδύκει νὰ μᾶς δεξῆ τὸ ἀνοσιετο δικαίωσιν καὶ πᾶν ὅσα νησιά, ἀλλὰ ἐνὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ ὁριζὸν πέρσιμα τῶν νησιῶν ὅσο τὴν ὑπόδοσιν ἐπὶ τῆς ἐπιθετικῆς ζωῆς, καὶ στηρίζεται ἐπὶ τῶν γνώσεων τῶν Δωδεκανῆσιων πολιτῶν.

Ἐξῆς καὶ εἰς χὼσιν ἐπὶ Μακεδονίαν ὡς ἐκ ἀδευτικῶς καὶ παραλοχίως τὰ προβλήματα καὶ εἰς ἀνάγκας, ἀκόμα, καὶ τὰ λῆθη ποὺ ἔχουν ἐκεῖ καὶ εἶναι μετὰ τὸ βιβλίον τοῦ νὰ βηθήσῃ νὰ μὴ γίνουσι τὰ ἴσα λῆθη καὶ στὰ Δωδεκανῆσον. Ἡ πῆρα, καὶ τὰ λῆθη μας, πρέπει νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ τοὺς καλύψωμεν. Καὶ ὑπεδεικνύει ὅτι τὰ μέτρα ποὺ πρέπει νὰ λησθοῦσι. Γιὰ τὴν Διοίκησιν, ἀποῦ ἀναπέσει μετὰ λίγα λόγια τὰ ἔργα τῶν Ἰταλῶν μετὰ τὰ ὁποία προπαθήσῃν νὰ ἐξιστοῦσιν τὴν νησιῶν, γράφει ὅτι πρέπει νὰ μὴ θελήσῃμε νὰ ἀνοήσῃμε τελείως τὸν διοικητικὸν οὐστῆμα ποὺ ἔχασαν ἐκεῖ τὰ τοὺς ὑπαλλήλους νὰ μὴ ἀνοήσῃμε ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ ἐντόμοι ἱκανοτάτοι, ἀλλὰ νὰ μᾶς χρῆσμοποιήσῃ τὸ κράτος, γιὰτὶ αὐτοὶ στέοιται ὅλο καὶ στὸ λαὸν. Νὰ μὴ ἀνοήσῃμε τῆς πατρισταίου Κοινοτήτες, πῶς αὐτὴν οἱ ἄλλοι κράτην τὸ Ἑλληνισμῶν.

Μετὰ εἶναι τὴν φορολογία καὶ τὴν ζεῖ ὅτι ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξεπαρῶσῃ τὴν ἐπὶ Ἰταλοκρατίας. Ἀντιθέτως ὅπως πρέπει νὰ ἀναπτύσῃμε τοὺς πλ. ὑπαγωγῶν ὅτι πόρους τῶν νησιῶν, ποὺ εἶναι πολλοί: ἐμπορίον, γεωργία, κτηνοτροφία, δάση, τουρισμός, ψήματα, ὅπου αἰετὰ, βιομηχανία, βιοτεχνία. — ἰὰ καθ' ἑνὸν κλάσῳ γράφει τὸ ἔκαστον οἱ Ἰταλοὶ καὶ τὴν ποσὴν νὰ γίνῃ γάρτα. — ἔμερικὰ οἱ Ἰταλοὶ εἶχαν καλὴ ὀργάνωσιν, τὴν ὁποία δὲν πρέπει νὰ ἀνοήσῃμε.

Κατόπιν γράφει γιὰ τὴν ἐκπαίδεσιν καὶ γιὰ τὰ καθολικὰ καὶ Ἰταλὰ καὶ Ἰδρυμάτα καὶ μερικὰ ἄλλα. Γό χαρακτηριστικὸν καὶ ἡ ἀξία τοῦ μικροῦ αὐτοῦ βιβλίου, ἴναι ὅτι ποῦτῆναι καὶ μικρὸν λῶσιν γιὰ τὰ ζητήματα τῆς Δωδεκανῆσου, τοῦ ποῦτῆναι νὰ προσέξωμεν, ὅχι μόνον ἰσθλας εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπαλλήλων καὶ καθ' ἑνὸν κλάσῳ γάρτα ἡ ἀνάγκη μετὰ τὴν ζῶν τῶν νησιῶν, ἢ θὰ θέλῃ νὰ ἔχῃ γνώμην γιὰ τὰ ζητήματα τῶν.

I. Δ.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Σεπτέμβριος 1946
Διευθυντής: Σ. Α. Θεοχάρης
Γραφεῖα: Χαρ Τρικοῦπη 48